

Inleiding

Zoals u van ons gewend bent doen wij in de najaarsnota een prognose van de resultaten van het lopende begrotingsjaar. Dit doen wij zowel voor de haalbaarheid van onze doelstellingen als voor de financiën. De najaarsnota biedt u daarmee mogelijkheden om uw controlerende rol in te vullen.

Dit voorjaar bent u met de hoofdlijnenrapportage voorzien van beknopte voortgangsinformatie over de uitvoering van de begroting 2017. Met deze najaarsnota ontvangt u uitgebreid inzicht in de voortgang van de doelstellingen van de programma's over de eerste 7 maanden van 2017.

Wij kunnen u melden dat de uitvoering van de begroting 2017 voor het grootste deel op koers ligt. In de afzonderlijke programma's is per doelstelling en resultaat de actuele stand van zaken weergegeven. Ook wordt er per programma inzicht gegeven in de actualiteiten en de risico's. Op basis van de tot op heden geleverde inspanningen denken wij 76% (najaarsnota 2016 73%) van de doelstellingen voor 2017 te realiseren. Voor de overige 24% geldt dat er extra of specifieke aandacht vereist is, problemen zijn, maar ook dat de normen niet meetbaar zijn of er geen gegevens bekend zijn. Om de meetbaarheid te verbeteren dienen doelen en normen in de toekomst scherper geformuleerd te worden.

Naast de prognose op de realisatie van beleid geven we op basis van de huidige inzichten tevens een prognose van het financieel jaarresultaat 2017. Deze najaarsnota sluit met een negatief saldo van € 361.000. Dit is onder andere het gevolg van tegenvallers door BBV voorschriften, vertrek van bestuurders en hogere lasten binnen het sociale domein. Als we alle voorziene "plussen" en "minnen" voor nu onder elkaar zetten in combinatie met het al in de perspectiefnota geschetste positieve saldo van € 610.000 dan koersen we af op een positief jaarresultaat van ca. € 249.000.

De belangrijkste verklaringen voor het saldo 2017 zijn > € 25.000) :

Positief	€ x 1.000	Negatief	€ x 1.000
Onderhoud wegen	170	Voorziening wachtgeld / pensioen	185
Oeverbescherming	150	Re-integratie lasten	33
Rente exploitatie Riolering	557	Energie	160
Oeverbescherming (aandeel riolering)	150	Omgevingsvergunningen	200
Leerlingenvervoer	112	Voorz. riolering (dotatie rente)	557
Frictiekosten ten laste van voorziening	158	Voorz. riolering (dotatie oeverbescherming)	150
IKB 2016 (Individueel Keuzebudget)	31	NoordWestGroep	413
Afschrijvingen	73	Participatiewet	435
Algemene Uitkering	326	Frictiekosten NWG / IGSD	158
Lasten Waardering Onroerende Zaken	75	Begroting IGSD	111
Toeristenbelasting	30	Minimabeleid	200
C.A.O. 2017	278	Treasury (Rente)	250
Overhead	490	Diversen < € 25.000)	109
Totaal Positief	2.600	Totaal Negatief	2.961
		Totaal Positief	2.600
		Saldo Najaarsnota	361

Oktober 2017

Burgemeester en wethouders van Steenwijkerland,
de waarnemend secretaris, de burgemeester,
Ditta Cazemier Rob Bats

INLEIDING.....	1
1. TUSSENRAPPORTAGE BEGROTINGSNIVEAU	3
1.1 <i>Prognose realisatie doelstellingen programmabegroting.....</i>	<i>3</i>
1.2 <i>Overzicht afwijkende doelstellingen per programma</i>	<i>3</i>
1.3 <i>Financieel beeld.....</i>	<i>4</i>
2. NAJAARSNOTA 2017 PER PROGRAMMA.....	5
2.1 <i>Steenwijkerlanders voelen zich welkom.....</i>	<i>5</i>
2.2 <i>Steenwijkerlanders voelen zich thuis</i>	<i>11</i>
2.3 <i>Steenwijkerlanders doen het samen.....</i>	<i>24</i>
2.4 <i>Steenwijkerlanders zijn actief</i>	<i>35</i>
2.5 <i>Financiën en bedrijfsvoering.....</i>	<i>40</i>
3. BUDGETAANPASSINGEN NAJAARSNOTA 2017	47
3.1 <i>Budgetafwijkingen najaarsnota 2017</i>	<i>47</i>
3.2 <i>Financieel beeld 2017 na verwerking najaarsnota.....</i>	<i>48</i>
4. TE NEMEN BESLUITEN:	49

1. Tussenrapportage begrotingsniveau

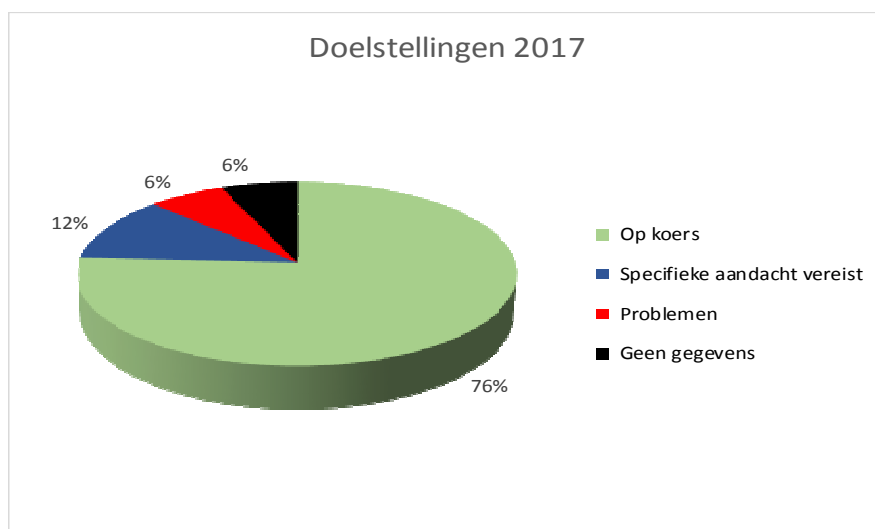
Dit hoofdstuk geeft een beeld van de voortgang van alle programma's gezamenlijk. Het bevat een prognose van de haalbaarheid van de doelstellingen uit de programma's. Aan de orde komen de belangrijkste afwijkingen ten opzichte van wat in de programmabegroting is afgesproken.

1.1 Prognose realisatie doelstellingen programmabegroting

De prognose van de realisatie van de programmadoelstellingen richt zich op de zogenaamde 'eerste w-vraag' in de begroting: 'wat willen we bereiken?'

Van de doelstellingen voor 2017 verwachten wij:

- 76% ook daadwerkelijk realiseren;
- dat voor 12% specifieke aandacht nodig is om realisatie dit jaar mogelijk te maken;
- dat voor 12% realisatie in dit jaar lastig wordt of niet kan worden bepaald;

1.2 Overzicht afwijkende doelstellingen per programma

Hieronder volgt een overzicht van de afwijkingen.

● = op koers ■ = specifieke aandacht vereist ▲ = er zijn problemen - X = geen gegevens bekend	2017
Steenwijkerlanders voelen zich welkom	
Bij $\geq 50\%$ van de negatieve beschikkingen zoeken onze medewerkers persoonlijk contact	X
+5% jaarlijkse toename van het aantal mediation-trajecten ten opzichte van het aantal conflicten	X
$\geq 90\%$ van de inwoners en ondernemers wordt binnen 2 werkdagen teruggebeld	X
$\geq 90\%$ van de briefafhandeling vindt binnen 5 dagen plaats	■
Inwoners hebben via mijnoverheid.nl inzicht in het contact met de gemeente	▲
Steenwijkerlanders voelen zich thuis	
In 2020 wordt een volume aan nieuwe energie opgewekt ter grootte van het huishoudelijke energieverbruik binnen de gemeente	▲
Toepassen gedifferentieerde welstand op basis van nieuwe welstandsnota	■
Inwoners zijn tevreden over afhandeling van MOR meldingen : $\geq 7,1$	■
Binnen 5 werkdagen is 80 % van de meldingen openbare ruimte verholpen	■
Toename van het aantal burgerschouwen	■
450 leerlingen doen mee aan verkeerseducatieprogramma	■

● = op koers	
■ = specifieke aandacht vereist	
▲ = er zijn problemen	
X = geen gegevens bekend	2017
Steenwijkerlanders doen het samen	
Een nog nader te bepalen % inwoners mist geen hulp- of ondersteuningsaanbod in Steenwijkerland	X
Steenwijkerlanders zijn actief	
Plaatsen mensen met een arbeidsbeperking	▲
Jaarlijks stromen gemiddeld 150 personen uit de participatiewet naar betaald werk	■
Alle cliënten met een grote afstand tot de arbeidsmarkt verrichten naar vermogen een tegenprestatie	▲
Het werkloosheidspercentage van de gemeente Steenwijkerland t.o.v. de regio is < 1,3%	■
Toenamen van het aantal groene en blauwe diensten	▲
Financiën en bedrijfsvoering	
Beheersing van 12 interne werkprocessen (zelf controlerend)	■
Medewerkers tevredenheidsonderzoek $\geq 7,5$	X

1.3 Financieel beeld

Binnen alle programma's zijn de financiële mutaties per onderdeel nader toegelicht. In hoofdstuk 3 is een totaalbeeld van de financiële gevolgen van de najaarsnota opgenomen. Na verwerking van deze mutaties leidt dit tot het volgende financiële beeld.

Financieel effect Perspectiefnota / Najaarsnota

Financieel beeld 2017:

x € 1.000	
Omschrijving	2017
Saldo Meerjarenbegroting	130,4
PPN	479,3
Begrotingssaldo na PPN 2017	609,7
Najaarsnota 2017	-361,4
Begrotingssaldo na NJN	248,3

In paragraaf 3.1 is een uitgebreide financiële toelichting opgenomen van de ontwikkelingen van de najaarsnota.

2. Najaarsnota 2017 per Programma

Per programma wordt een beeld gegeven van de voortgang op de (sub) doelstellingen uit de begroting 2017-2020, inclusief financiële afwijkingen.

2.1 Steenwijkerlanders voelen zich welkom

Steenwijkerlanders voelen zich welkom

Prognoses:

● = op koers

■ = specifieke aandacht vereist

▲ = er zijn problemen

X = geen gegevens bekend

Inleiding (algemene doelstelling en stand van zaken bestuursprogramma)

Leidend voor de dienstverlening is de visie die in 2015 is vastgesteld door de raad.

Centraal daarin staat dat de inwoner:

- *als gast wordt ontvangen bij de gemeente Steenwijkerland;*
- *ervaart dat zijn vraag en bedoeling centraal staan;*
- *vertrouwt op een goede afhandeling met de juiste kwaliteit.*

Wij willen een lerende organisatie zijn, die als gastheer haar inwoners en ondernemers ontvangt, met één stem spreekt en haar kanalen flexibel inzet. De inwoner of ondernemer voelt zich welkom en merkt dat onze dienstverlening duidelijk, gemakkelijk en op maat is.

Voor drie aspecten zijn kwantitatieve doelen opgenomen (goed bereikbaar, prettig contact en gemakkelijk en duidelijk). Daarnaast worden diverse onderdelen in de visie verder uitgewerkt. In 2016 was ons speerpunt 'spreken met één stem', in 2017 staat de klantbeleving centraal: aansluiten bij de verwachtingen van Steenwijkerlandse inwoners en ondernemers.

We zijn daarvoor in gesprek met onze klanten, onder meer aan de hand van klantreizen. We vertalen de informatie uit de gesprekken naar verbeteringen in onze processen (serviceformules) en naar indicatoren in onze klanttevredenheidsonderzoeken (o.a. klantcontactmonitor). Het meten van de tevredenheid en beleving van inwoners en ondernemers rollen we verder uit. Daarmee dragen we bij aan een lerende organisatie op het gebied van onze dienstverlening. Dienstverlening omvat ook digitale dienstverlening. Steeds meer diensten en producten zijn of komen (ook) digitaal beschikbaar. Daarmee sluiten wij steeds beter aan bij de vraag van inwoners en ondernemers die digitaal zaken met ons willen doen. Digitale dienstverlening houdt ook in dat de inzet van digitale kanalen (social media) steeds belangrijker wordt in de gemeentelijke dienstverlening. Dat betekent bijvoorbeeld dat het KCC mede invulling gaat geven aan de zogenaamde webcare. Ook daarmee sluiten we (meer) aan bij de Steenwijkerlandse inwoners en ondernemers, een belangrijk uitgangspunt voor het programma Steenwijkerlanders voelen zich welkom.

Ambitie: Goed bereikbaar

Doelstelling: persoonlijk waar nodig, digitaal waar mogelijk

Stand van zaken beoogde subdoelstellingen uit de Programmabegroting 2017-2020

Subdoelen	Aanvangs- jaar	Jaar van realisatie	Norm 2017	Prognose	Toelichting
Aanvragen gebeuren digitaal	2015	2018	≥30% van de	●	Voor ongeveer de helft van de aanvragen die ook digitaal

			aanvragen gebeurt digitaal		afgenomen kunnen worden, wordt dat met een e-dienst gedaan (53%). Van de (bouw) vergunning-aanvragen gaat 85% via het OLO (omgevingsloket online) digitaal.
--	--	--	----------------------------	--	---

Doelstelling: heldere dienstverlening

Stand van zaken beoogde subdoelstellingen uit de Programmabegroting 2017-2020

Subdoelen	Aanvangs-jaar	Jaar van realisatie	Norm 2017	Prognose	Toelichting
Onze inwoners vinden de informatie op onze site actueel en gemakkelijk vindbaar	2015	2018	≥70 %	●	
Efficiënt en robuust georganiseerd KCC	2015	2018	Inrichting gezamenlijk KCC met Zwartewater land	●	Is gerealiseerd, maar ontwikkeling is een constante factor waar aan gewerkt wordt. Dit om de telefonische dienstverlening aan beide gemeentes naar een hoger plan te brengen.

Ambitie: Prettig contact

Doelstelling: goed gastheerschap

Stand van zaken beoogde subdoelstellingen uit de Programmabegroting 2017-2020

Subdoelen	Aanvangs-jaar	Jaar van realisatie	Norm 2017	Prognose	Toelichting
Inwoners en ondernemers zijn tevreden over de dienstverlening van onze gemeente met betrekking tot burgerzaken	2015	2018	7,2	●	Per 15 augustus 2017 : 8,3
Bij negatieve beschikkingen zoeken onze medewerkers persoonlijk contact (bv. weigering bouwvergunning, verzoek om handhaving, afwijzing WMO)	2015	2018	≥50%	X	Exact percentage is onbekend, omdat er onvoldoende wordt gemeten. Steeds vaker vindt persoonlijk contact plaats <u>voorafgaand</u> aan het voornemen tot het sturen van een negatieve beschikking, er wordt samen met de aanvrager gekeken naar alternatieven.

Doelstelling: passend contact met een ieder

Stand van zaken beoogde subdoelstellingen uit de Programmabegroting 2017-2020

Subdoelen	Aanvangs-jaar	Jaar van realisatie	Norm 2017	Prognose	Toelichting
Jaarlijkse relatieve toename van het aantal mediation-trajecten ten opzichte van het aantal conflicten (in wording) tussen burger en gemeente.	2015	2018	+5%	X	Er wordt ingezet op pre-mediation, zodat potentiële conflicten of zware mediation worden voorkomen. Wordt niet structureel gemeten, maar de

					vaardigheden worden breed ingezet. Aantal mediationtrajecten bij/na formele bezwaarprocedure wordt wel gemeten. We constateren wel een toename in (buurt)conflicten en daarmee een toenemend beroep op toepassing van mediation(vaardigheden).
--	--	--	--	--	--

Ambitie: Gemakkelijk en duidelijk

Doelstelling: actief communiceren

Geen subdoelstellingen geformuleerd

Doelstelling: duidelijk en tijdig antwoord op vragen

Stand van zaken beoogde subdoelstellingen uit de Programmabegroting 2017-2020

Subdoelen	Aanvangs- jaar	Jaar van realisatie	Norm 2017	Prognose	Toelichting
De inwoner en ondernemer wordt binnen 2 werkdagen teruggebeld	2015	2018	≥90%	X	Exacte percentage niet bekend, omdat het niet voldoende wordt gemeten. De implementatie van het systeem om te meten is nog niet gerealiseerd.
Brief in behandeling nemen vindt plaats binnen 5 werkdagen	2015	2018	≥90%	■	Briefbehandeling vindt nog niet altijd plaats binnen 5 werkdagen. Continu aandacht van medewerkers en teamleiders voor gebruik zaakstelsel vereist.

Doelstelling: status vraag inwoner en ondernemer bekend

Stand van zaken beoogde subdoelstellingen uit de Programmabegroting 2017-2020

Subdoelen	Aanvangs- jaar	Jaar van realisatie	Norm 2017	Prognose	Toelichting
Inwoners hebben via Mijn overheid.nl inzicht in hun contacten met de gemeente	2015	2017	Inwoners kunnen alle zaken welke digitaal aangeboden kunnen worden ook digitaal aanvragen en inzien.	▲	Op dit moment hebben inwoners via de persoonlijke internetpagina (mijnsteenwijkerland) inzicht in de <i>e-diensten</i> waar ze gebruik van maken. Nog niet alle contacten worden geregistreerd. Steenwijkerland is nog niet aangesloten op MijnOverheid ivm ontbreken koppeling (Green Valley). Afhankelijk van technische mogelijkheden aansluiting in 2017 of 2018 verwacht. Eind september is hier meer duidelijkheid over.

Nadere wijzigingen

Financiële mutatie nr. 1: Accountantskosten	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	De accountantskosten nemen toe ter grootte van € 13.000.
Wat zijn de oorzaken?	Extra lasten voor de controle van de jaarrekeningen van de gemeente Steenwijkerland.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de (sub)doelstellingen?	Geen.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Structurele budgetuitzetting ter grootte van € 13.000 ten laste van het saldo van de begroting.
Welke maatregelen stellen we voor?	De begroting structureel bijstellen.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Geen.

Financiële mutatie nr. 2: Loonkosten Raad	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	De loonkosten van de raad zijn in 2017 € 16.000 en vanaf 2018 € 12.000 hoger dan geraamd.
Wat zijn de oorzaken?	Bij ministeriele beschikking zijn de vergoedingen voor raadsleden bijgesteld. Daarnaast zijn de lasten in 2017 vanwege vervanging € 4.000 hoger.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de (sub)doelstellingen?	Geen.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Bijstelling van het budget voor 2017 met € 16.000 en € 12.000 voor 2018 en verder.
Welke maatregelen stellen we voor?	De begroting structureel bijstellen.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Geen.

Financiële mutatie nr. 3: Pensioen en wachtgeld bestuurders	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Het vertrek van bestuurders heeft tot gevolg dat er een nadeel van € 218.000 ontstaat.
Wat zijn de oorzaken?	Door het vertrek van bestuurders ontstaat er: 1. wachtgeld / verplichte re-integratiekosten 2. een dotatie in de voorziening te betalen pensioenen bestuurders (vanaf 2015) van in totaliteit € 218.000.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de (sub)doelstellingen?	Geen
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Eenmalige financieel nadeel van € 218.000 ten laste van het dienstjaar 2017.
Welke maatregelen stellen we voor?	Een bedrag van totaal € 185.000 storten in de voorziening wachtgeld en te betalen pensioen. Daarnaast een budget voor re-integratiekosten in 2017 opnemen van € 33.000.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Neveninkomsten van voormalige bestuurders kunnen gevolgen hebben voor de omvang van de voorziening wachtgelden.

Financiële mutatie nr. 4: Dotatie pensioen bestuurders	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	De omvang van de storting is nog niet bekend. In de begroting is wel rekening gehouden met een storting, maar niet als gevolg van de aantreding en aftreding van bestuurders.
Wat zijn de oorzaken?	Door de aantreding van twee nieuwe bestuurders zal er een storting in de voorziening pensioenen bestuurders moeten plaatsvinden. Gezien de leeftijd van de aangetreden bestuurder is de verwachting dat de storting hoger zal uitvallen.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de (sub)doelstellingen?	Geen.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Vooralsnog PM.
Welke maatregelen stellen we voor?	Bij de totstandkoming van de rekening 2017 de omvang van de storting laten berekenen.

Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	De ontwikkeling van de rente en de levensverwachting heeft gevolgen voor de omvang van de dotatie in de voorziening.
--	--

Financiële mutatie 5: Uitbreiding Griffie	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	In de raadsvergadering van 4 juli heeft de raad een besluit genomen voor de uitbreiding van de Griffie. De financiële consequentie wordt in deze najaarsnota verwerkt.
Wat zijn de oorzaken?	Uitbreiding van de ondersteuning van de griffie met 0,67 fte.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	Niet van toepassing.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Financieel nadelig effect van € 14.000 voor 2017 en vanaf 2018 € 23.072
Welke maatregelen stellen we voor?	De begroting 2017 met 14.000 aanpassen. Ingaande 2018 een structureel budget van € 23.072 opnemen.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Geen

Financiële mutatie nr. 6: Budget Controleurs openbare ruimte	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	De uitgave van de Controleurs openbare ruimte zijn in 2017 toegenomen ter grootte van € 15.000.
Wat zijn de oorzaken?	Door vertrek van een aantal Controleurs openbare ruimte naar een baan bij een andere gemeente en een interne verschuiving zijn er nieuwe controleurs aangesteld. Door deze onverwachte veranderingen zijn er extra kosten gemaakt voor tijdelijk inhuur (continuerend van blauw op straat) dienstkleding, opleiding en materiaal.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de (sub)doelstellingen?	Geen.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Bijstelling van het budget voor 2017 met € 15.000.
Welke maatregelen stellen we voor?	De begroting voor 2017 aan te passen met € 15.000.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Geen.

Financiële mutatie nr. 7: Inwonersonderzoek	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Voor het inwonersonderzoek is 1 x per 2 jaar geld beschikbaar (ongeveer € 35.000). Voorgesteld wordt om hier een jaarlijks budget van te maken van € 20.000. Dit betekent het ene jaar een voordeel en het andere jaar een nadeel.
Wat zijn de oorzaken?	In de huidige systematiek is 1 x per 2 jaar geld beschikbaar voor een inwonersonderzoek. Dit onderzoek wordt momenteel ook 1 x per 2 jaar gehouden. De wens is om de inwoners vaker en gericht te betrekken bij plannen en naar hun mening te vragen. Daarvoor zijn andere methoden nodig dan 1x per 2 jaar een schriftelijke vragenlijst. Ook daarvoor is een structureel budget gewenst.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de (sub)doelstellingen?	Niet van toepassing.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Voordelen van € 15.523 in 2019 en € 15.523 in 2021. Nadelen van € 17.499 in 2018 en € 17.499 in 2020. In de begroting staat al wel een klein budget voor deze jaren.
Welke maatregelen stellen we voor?	De begroting aan te passen.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Geen.

Financiële mutatie nr. 8: Bijdrage aan Sint Maarten, Saba en Sint Eustatius	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	De gemeente Steenwijkerland wil een bijdrage van € 10.000 doteren en hierdoor een bijdrage leveren in de heropbouw van de infrastructuur, hulp aan -en opvang van de eilandbewoners.
Wat zijn de oorzaken?	De bovenwindse eilanden zijn zwaar getroffen door orkaan Irma.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de (sub)doelstellingen?	Niet van toepassing.

Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Nadelig effect op het begrotingssaldo van € 10.000.
Welke maatregelen stellen we voor?	De begroting aan te passen.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Geen.

Actualiteiten en risico's met betrekking tot dit programma

Actualiteiten:

Thuis bezorgen van reisdocumenten voor minder zelfredzamen.

Onderzoeken en inzetten op het thuisbezorgen van de reisdocumenten. Dit in ieder geval voor minder zelfredzamen en daarnaast kijken of uitbreiding naar bezorging op locatie voor alle aanvragers mogelijk is.

Betrokkenheid van burgers.

Veel burgers zijn mondiger en eigen in automatisering geworden waardoor de dienstverlening steeds aan veranderingen onderhevig is. Daarnaast zijn de burgers steeds meer betrokken over de dienstverlening en de manier van dienstverlening tot stand komt. waardoor we steeds vaker een pre- mediation traject ingaan.

Risico's:

Ontwikkeling en koppeling van systemen.

We zijn structureel bezig met updaten van de dienstverlening door middel van ontwikkeling en aanschaf van automatisering systemen. We constateren dat de koppeling van een aantal systemen met Green Valley in technische zin nog niet mogelijk is.

Aflopende contracten.

Door een voortdurende verandering in onze wijze van dienstverlening wordt de uitvraagmethode aan de burger over de kwaliteit van onze dienstverlening steeds onder de loep genomen. Om deze veranderingen uit te voeren zijn er financiële middelen nodig om contracten welke aflopen te continueren of uit te breiden (Klant Contact Monitor)

2.2 Steenwijkerlanders voelen zich thuis

Steenwijkerlanders voelen zich thuis

Prognoses:

● = op koers

■ = specifieke aandacht vereist

▲ = er zijn problemen

X = geen gegevens bekend

Inleiding

We vinden het belangrijk dat onze inwoners zich thuis voelen in hun leefomgeving. Een aantrekkelijke, vitale en veilige woonomgeving draagt daaraan bij. Evenals een goede woning. Samen werken aan een schone, hele en veilige openbare ruimte is ons motto. Ook wordt het steeds belangrijker om goed contact te hebben met de buurt, elkaar te ontmoeten en te helpen als dat nodig is. Wij leveren hiervoor de randvoorwaarden, maar geven graag mét onze inwoners kleur en levendigheid aan de openbare ruimte. Met dit programma zijn we op koers. De tevredenheid en betrokkenheid van onze inwoners stijgt.

Ambitie: Passend en betaalbaar wonen voor iedereen

Doelstelling: duurzaamheid centraal

Stand van zaken beoogde subdoelstellingen uit de Programmabegroting 2017-2020

Subdoelen	Aanvangs- jaar	Jaar van realisatie	Norm 2017	Prognose	Toelichting
In 2020 wordt een volume aan nieuwe energie opgewekt ter grootte van het huishoudelijke energiegebruik binnen de gemeente	2015	2020	10%	▲	Het subdoel is geënt op het verbruik van de huishoudens in 2013, dit was 39% van het geheel. De doelstelling is afhankelijk van robuuste en grootschalige voorzieningen en daarvoor is nog geen draagvlak. Het gesprek hierover met de samenleving is in 2017 gestart.

Doelstelling: woonpromotie gericht op doelgroepen

Stand van zaken beoogde subdoelstellingen uit de Programmabegroting 2017-2020

Subdoelen	Aanvangs- jaar	Jaar van realisatie	Norm 2017	Prognose	Toelichting
Stijging CPO (Collectief Particulier Opdrachtgeverschap) naar 2 per jaar	2015	2018	2	●	Sluit aan met de doelstelling. Er is er al 1 gerealiseerd.
Verkoop gemeentekavels ten behoeve van zelfbouwers	2015	2018	50 kavels	●	De doelstelling wordt behaald. Er worden kavels aan particulieren (27 kavels) en projectontwikkelaars (23) verkocht. De projectmatige kavels zijn niet meegeteld.

Doelstelling: woonprogramma op maat

Stand van zaken beoogde subdoelstellingen uit de Programmabegroting 2017-2020

Subdoelen	Aanvangs- jaar	Jaar van realisatie	Norm 2017	Prognose	Toelichting
Stabilisatie van het aantal sociale huurwoningen als saldo van verkoop, sloop en nieuwbouw.	2015	2018	4.900 huur- woningen	●	Momenteel wordt het prestatiecontract wonen 2018 opgesteld.
Realisatie 125 woningen per jaar	2015	2015	125	●	Ook in Steenwijkerland worden er weer meer woningen gebouwd. De vastgelegde ambitie wordt gerealiseerd.

Doelstelling: lokale vraag centraal

Stand van zaken beoogde subdoelstellingen uit de Programmabegroting 2017-2020

Subdoelen	Aanvangs- jaar	Jaar van realisatie	Norm 2017	Prognose	Toelichting
Toepassen gedifferentieerde welstand op basis van nieuwe welstandsnota.	2015	2016	Huidig welstands- beleid en plan van aankpak	■	Het uitwerken van de nota voor de kernen en het daarbij behorende proces van de toetsing van de diverse plannen neemt meer tijd in beslag. De systematiek die ontwikkeld is voor het buitengebied wordt ook toegepast voor de kernen. Dit leidt tot aanpassing van de gebiedsbeschrijvingen die al gemaakt zijn. Bij het opstellen van de nieuwe welstandsnota voor de kernen wordt er ook gekeken welke plannen (in de huidige situatie worden alle plannen voorgelegd) nog zullen worden voorgelegd aan de welstandscommissie. Het eerste kwartaal van 2018 wordt de nieuwe welstandsnota en daarbij behorende toetsingsproces ter vaststelling aan de gemeenteraad aangeboden.

Ambitie: gastvrije en betaalbare plaatsen**Doelstelling: goed uitgeruste sportaccommodaties**

Stand van zaken beoogde subdoelstellingen uit de Programmabegroting 2017-2020

Subdoelen	Aanvangs- jaar	Jaar van realisatie	Norm 2017	Prognose	Toelichting
Onze inwoners zijn tevreden over de sportvoorzieningen	2015	2018	≥83%	●	
Toename opgewaardeerde sportaccommodaties (NOC*NSF)	2015	2017	2	●	

Doelstelling: functionele maatschappelijke gebouwen

Stand van zaken beoogde subdoelstellingen uit de Programmabegroting 2017-2020

Subdoelen	Aanvangs- jaar	Jaar van realisatie	Norm 2017	Prognose	Toelichting
Duurzame exploitatie maatschappelijk vastgoed (waaronder MFC's)	2016	2018	Nader in te vullen o.b.v. beleidsplan	●	
Herbestemming leegstaand maatschappelijk vastgoed	2015	2017	50%	●	

Ambitie: Thuis in de openbare ruimte

Doelstelling: Goed afgestemd onderhoudsniveau van de openbare ruimte

Stand van zaken beoogde subdoelstellingen uit de Programmabegroting 2017-2020

Subdoelen	Aanvangs- jaar	Jaar van realisatie	Norm 2017	Prognose	Toelichting
Onze inwoners zijn tevreden over de afhandeling van de Meldingen Openbare Ruimte (MOR)	2015	2018	≥7,1	■	In 2016 waarden inwoners de afhandeling van de meldingen met een 6,1. We werken aan eenduidige afhandeling en terugmelding.
Binnen 5 werkdagen zijn de Meldingen Openbare Ruimte verholpen	2015	2018	80%	■	In 2016 is 56,9% binnen 5 werkdagen verholpen. Veel meldingen in het systeem zijn geen Meldingen Openbare Ruimte (= schade, kapot of storing), maar beleidsvragen, wensen of handhavings- verzoeken. Deze horen niet in de categorie MOR. Hier wordt momenteel aan gewerkt.
Toename aantal burgerschouwers	2015	2018	>2016	■	Het aantal burgerschouwers blijft helaas rond de 30 hangen. In overleg met de burgerschouwers wordt de burgerschouw 2.0

					ontwikkeld.
Onze inwoners zijn tevreden over het schoonhouden van de buurt	2015	2018	≥51%	●	
De overlast van rommel op straat neemt af	2015	2018	<26%	●	

Doelstelling: duurzaam beheer van de openbare ruimte

Stand van zaken beoogde subdoelstellingen uit de Programmabegroting 2017-2020

Subdoelen	Aanvangs-jaar	Jaar van realisatie	Norm 2017	Prognose	Toelichting
Terugdringen energieverbruik openbare verlichting	2015	2018	Daling t.o.v. monitoring	●	Alhoewel het kWh verbruik afneemt stijgen de kosten van opslag duurzame energie, netwerkkosten /transportkosten en de energiebelasting. De komende jaren wordt de openbare verlichting vervangen. Hierdoor neemt het energieverbruik verder af. Er wordt voldaan aan het SER energieakkoord.
Bewonersbetrokkenheid bij inrichting/onderhoud groen in de buurt (projecten per jaar)	2015	2018	2	●	
Uitbreiding aandeel social return bij werkzaamheden in de openbare ruimte	2015	2018	Stijging t.o.v. monitoring	●	

Doelstelling: aantrekkelijke en streekeigen openbare ruimte

Stand van zaken beoogde subdoelstellingen uit de Programmabegroting 2017-2020

Subdoelen	Aanvangs-jaar	Jaar van realisatie	Norm 2017	Prognose	Toelichting
Onze inwoners zijn tevreden over de speelmogelijkheden voor kinderen	2015	2018	≥65%	●	
Onze inwoners zijn tevreden over de groenvoorzieningen in de gemeente	2015	2018	≥58%	●	
Inwoners zijn tevreden over de mogelijkheden van de gemeentelijke begraafplaatsen	2015	2018	≥75%	●	

Ambitie: Veiligheid voorop**Doelstelling: verkeersveilig op pad**

Stand van zaken beoogde subdoelstellingen uit de Programmabegroting 2017-2020

Subdoelen	Aanvangs- jaar	Jaar van realisatie	Norm 2017	Prognose	Toelichting
Onze inwoners zijn tevreden over de verkeersveiligheid in de buurt	2015	2018	≥47%	●	
De overlast door te hard rijden neemt af (% dat overlast ervaart)	2015	2018	<45%	●	
Basisscholen nemen deel aan verkeerseducatie-programma	2015	2018	450 leerlingen doen praktijkexamen	■	410 leerlingen hebben meegedaan aan het praktijkexamen. Deelname is afhankelijk van aanmelding scholen. Sommige scholen doen om het jaar mee (groep 7/8 gecombineerd). Een deel heeft dit jaar niet meegedaan.

Doelstelling: zorgeloos uitgaan

Stand van zaken beoogde subdoelstellingen uit de Programmabegroting 2016-2019

Subdoelen	Aanvangs- jaar	Jaar van realisatie	Norm 2016	Prognose	Toelichting
Onze inwoners voelen zich veilig	2015	2018	>86%	●	

Doelstelling: veilig thuis

Stand van zaken beoogde subdoelstellingen uit de Programmabegroting 2017-2020

Subdoelen	Aanvangs- jaar	Jaar van realisatie	Norm 2017	Prognose	Toelichting
Onze inwoners doen mee met Burgernet	2015	2018	>20% S > IJ	●	Bij de totstandkoming van de norm heeft geen nulmeting plaatsgevonden. De norm van 20% is dan ook niet onderbouwd. In de programmabegroting 2018-2021 zal worden voorgesteld de norm aan te passen in S > IJ.
Het aantal misdrijven in Steenwijkerland ligt blijvend onder het gemiddelde van de politieregio IJsselland	2015	2018	S < IJ	●	Onder het landelijk gemiddelde en onder het gemiddelde van IJsselland.

Ambitie: Goed toegankelijk**Doelstelling: goed onderhouden (water)wegen, fiets- en voetpaden**

Stand van zaken beoogde subdoelstellingen uit de Programmabegroting 2017-2020

Subdoelen	Aanvangs- jaar	Jaar van realisatie	Norm 2017	Prognose	Toelichting
Onze inwoners zijn tevreden over het onderhoud van wegen en fietspaden	2015	2018	≥58%	●	
Onze inwoners zijn tevreden over het aanbod van fietspaden in de gemeente	2015	2018	≥75%	●	
Onze inwoners zijn tevreden over de toegankelijkheid van de openbare ruimte	2015	2018	≥78%	●	

Doelstelling: voldoende parkeergelegenheid

Stand van zaken beoogde subdoelstellingen uit de Programmabegroting 2017-2020

Subdoelen	Aanvangs- jaar	Jaar van realisatie	Norm 2016	Prognose	Toelichting
Onze inwoners zijn tevreden over de parkeermogelijkheden in de gemeente	2015	2018	≥62%	●	

Doelstelling: voldoende en duurzame openbaar vervoersmogelijkheden

Stand van zaken beoogde subdoelstellingen uit de Programmabegroting 2017-2020

Subdoelen	Aanvangs- jaar	Jaar van realisatie	Norm 2017	Prognose	Toelichting
Onze inwoners zijn tevreden over het openbaar vervoer in onze gemeente	2015	2018	≥48%	●	

Ambitie: Initiatiefrijk**Doelstelling: gemeente levert maatwerk**

Stand van zaken beoogde subdoelstellingen uit de Programmabegroting 2017-2020

Subdoelen	Aanvangs- jaar	Jaar van realisatie	Norm 2017	Prognose	Toelichting
Betrokken bewoners zijn tevreden over de mate van burgerparticipatie bij	2015	2018	Stijging t.o.v. monitoring	●	

projecten in de openbare ruimte					
---------------------------------	--	--	--	--	--

Doelstelling: PBW's als gesprekspartner

Stand van zaken beoogde subdoelstellingen uit de Programmabegroting 2017-2020

Subdoelen	Aanvangs-jaar	Jaar van realisatie	Norm 2017	Prognose	Toelichting
Faciliteren dorpsplannen	2015	2018	10 projecten	●	
PBW's zijn tevreden over de samenwerking met de gemeente (cijfer)	2015	2018	7,0	●	

Doelstelling: zelforganiserende kernen en wijken

Stand van zaken beoogde subdoelstellingen uit de Programmabegroting 2017-2020

Subdoelen	Aanvangs-jaar	Jaar van realisatie	Norm 2017	Prognose	Toelichting
Kernen/wijken hebben (deel van) de openbare ruimte in zelfbeheer	2015	2018	3	●	

Projecten/ investeringen Programmabegroting 2017-2020

Stand van zaken zoals opgenomen in de Programmabegroting 2017-2020 > € 50.000.

Stand van zaken projecten/investeringen Programmabegroting 2017-2020 > € 50.000				
Omschrijving project/investering	Wordt de planning gehaald?	Wordt project/investering uitgevoerd volgens het laatste vastgestelde projectplan?	Worden middelen ingezet overeenkomstig het laatste vastgestelde projectplan?	Is de investering/het project gereed?
Omgevingsplan	●	●	●	Nee
Asbest verwijderen en zon op het dak	●	●	●	Nee
Aanschaf zonnepanelen op gemeentelijke daken	●	●	●	Nee
Realisatie zonneparken	▲	▲	●	Nee
Brugwachtershuisje Kooibrug Scheerwolde	●	●	●	Ja
Herinrichting parkeerterrein MFC De Ploats te Blokzijl	●	●	●	Ja
Chemievrij onkruidbeheer op verharding	●	●	●	Ja
Vervanging oeververbindingen (bruggen)	■	●	●	Nee
Herinrichting schoolomgeving Clausschool	●	●	●	Nee
Eerste aanzet vervanging verlichting	●	●	●	Nee
Aanschaf zonnepanelen op het gemeentelijke daken	●	●	●	Nee
Kernen en wijken	●	●	●	Nee
Herinrichting Oldemarktseweg Steenwijkerwold	●	●	●	Nee
Levensduurverlengende maatregelen wegen 2017	●	●	●	Nee

Herinrichting Torenlanden 2017	●	●	●	Nee
Rehabilitatie Lageweg Ossenzijl	●	●	●	Nee
Vervangen weg Kallenkote 2017	■	■	■	Nee
Uitwateringssluiss met brug Ettenlands Kanaal	●	●	●	Nee
Aanv. krediet verv.2 bruggen Aremlingerweg	●	●	●	Nee
Brug GNBV33	●	●	●	Nee
Tukseweg Tuk	■	■	■	Nee

Toelichting op de afwijking van de prognose: Realisatie zonneparken	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	De uitvoeringsfase van de realisatie van zonneparken is nog niet bereikt. De cofinanciering wordt waarschijnlijk niet ingezet in 2017.
Wat zijn de oorzaken?	Op basis van de verkenning is geconcludeerd dat er weinig draagvlak is voor de realisatie van zonneparken. De raad heeft de ontwikkeling van zonnepark Woldmeenthe opgeschort.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de (sub)doelstellingen?	De realisatie van de doelstelling van de Notitie Nieuwe energie staat onder druk.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	De beschikbare middelen blijven gereserveerd voor uitvoering in 2018.
Welke maatregelen stellen we voor ?	Er wordt een uitvoeringsagenda opgesteld op basis van co-creatie.

Toelichting op de afwijking van de prognose: Vervanging oeververbindingen (bruggen)	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	De bruggen die volgens het jaarplan gerealiseerd zouden worden, worden gewijzigd wat betreft planning. Het betreft de brug BSBV-38 in Belt Schutsloot.
Wat zijn de oorzaken?	In overleg met PB en gelet op het feit dat in de nabijheid de brug BSBV-36 in het najaar 2017 wordt vervangen, wordt de vervanging van brug BSBV-38 verschoven naar het planjaar 2018 en gecombineerd uitgevoerd met de vervanging van brug BSBV-39. Het voorbereidingstraject is hiervoor inmiddels opgestart.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de (sub)doelstellingen?	Planning wordt gewijzigd door wensen en inspraak van PB.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	De beschikbare middelen blijven gereserveerd voor uitvoering in 2018
Welke maatregelen stellen we voor ?	Bij het jaarplan 2018 hier invulling aan geven.

Toelichting op de afwijking van de prognose: Tukseweg Tuk	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Samen met bewoners en PB wordt dit jaar gestart met de voorbereidingen. Er wordt een plan opgesteld.
Wat zijn de oorzaken?	Bij de schouw ter plaatse is twijfel ontstaan over de projectgrenzen en eventuele fasering.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de (sub)doelstellingen?	Uitvoering vindt plaats in 2018.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Volgend jaar worden de financiële gevolgen geïnventariseerd en eventuele aanpassingen van het budget voorgesteld.
Welke maatregelen stellen we voor ?	Bij het jaarplan 2018 hier invulling aan geven.

Zie voor de afwijking weg Kallenkote financiële mutatie 3 hieronder.

Nadere wijzigingen

Hieronder zijn financiële mutaties vermeld die niet in de programmabegroting zijn opgenomen en geen gevolg zijn van beleidsmatige keuzes.

Financiële mutatie 1: Bestrijden eikenprocessierups	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	De eikenprocessierups veroorzaakt overlast. De rups heeft brandharen die gezondheidsklachten veroorzaken bij mens en dier, variërend van huiduitslag, bultjes, kortademigheid en andere allergische reacties. We registreren en bestrijden de rups om de overlast te beperken. Door een toename van het aantal rupsen zijn de kosten voor bestrijding gestegen.
Wat zijn de oorzaken?	Toename van het aantal rupsen en een toename van het aantal locaties waar de rups is aangetroffen.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	Niet van toepassing.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Een tekort van € 12.000 in het jaar 2017.
Welke maatregelen stellen we voor?	De rupsen worden bestreden om de overlast te beperken
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Geen.

Financiële mutatie 2: Energie Gebouwen (BCF, KVh, Fiscus) , Openbare verlichting, Riolering	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	De omvang van de afwijking bedraagt € 180.000 waarvan € 20.000 op het taakveld riolering. Ingaande 2018 wordt een besparing van € 4.000 oplopend tot € 14.000 verwacht door de in de PPN opgenomen investeringen van de openbare verlichting.
Wat zijn de oorzaken?	Afgelopen jaren is het budget niet verhoogd voor de opslag van duurzame energie. Alhoewel het kWh verbruik afneemt stijgen de kosten door deze toeslag. In de afgelopen jaren zijn eveneens de netwerkkosten/transportkosten en de energielasting verhoogd.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	Niet van toepassing.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Budget niet toereikend en zal worden overschreden.
Welke maatregelen stellen we voor?	Het budget structureel verhogen met € 180.000, waarvan € 20.000 op het taakveld riolering. In de begroting vanaf 2018 een besparing van € 4.000 oplopend naar € 14.000 opnemen.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	• Jaarlijkse aanpassingen in energielasting zijn overheidsheffingen waar geen invloed op uitgeoefend kan worden. • Jaarlijks wijzigen van de netwerkkosten/transportkosten. Dit zijn kosten die de netbeheerder rekent voor transport, aansluiting en meetdienst van energie. • Recent heeft er een gezamenlijke aanbesteding (met meerdere gemeenten) voor energie plaatsgevonden die per 2019 zal ingaan. De uitkomsten hiervan zullen in de PPN 2018 worden voorgelegd.

Financiële mutatie 3: Herinrichting Kallenkote en rehabilitatie Lageweg	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Een tekort op de Herinrichting Kallenkote en een voordeel op de Rehabilitatie Lageweg van € 160.000
Wat zijn de oorzaken?	Herinrichting Kallenkote • Na overleg met de bewoners is het project groter geworden. De verhanding bij het dorps huis krijgt bijzondere aandacht. • Vanwege de op plaatsen slappe ondergrond wordt in de fundering puin en wapeningsdoek toegepast; • Vervuiling in de ondergrond moet gesaneerd worden. Voordeel Lageweg Door de werkzaamheden integraal op te nemen in het bestek groot onderhoud Wegen is optimaal gebruik gemaakt van de marktwerking. Tevens is bespaard op voorbereidingskosten.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	Niet van toepassing.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Een tekort op het project herinrichting Kallenkote en een restant op het project rehabilitatie Lageweg

Welke maatregelen stellen we voor?	Het krediet voor Kallenkote zal worden verhoogd met € 160.000 en het krediet voor de Lageweg zal worden verlaagd met € 160.000. Per saldo zijn de gevolgen budgettair neutraal.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Herinrichting Kallenkote: Voor het project is subsidie verleend door de provincie Overijssel in het kader van de doeluitkering Verkeer en Vervoer. Om de werkzaamheden tijdig te kunnen afronden heeft het college op 10 juli ingestemd met de start van de uitvoering tot een maximum van het beschikbare budget. De raad wordt hierover per raadsbrief geïnformeerd.

Financiële mutatie 4: Vervangen verharding Gierwal Eesveen	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	In plaats van volledig herstraten van de Gierwal wordt de elementenverharding vervangen door een betonconstructie.
Wat zijn de oorzaken?	Tijdens de voorbereidingen van het bestek is gebleken dat de klinkers in de weg het einde van hun levensduur hebben bereikt. Voorgesteld wordt de klinkers te vervangen door beton. Ingevolge de BBV moet het vervangen van de verharding gezien worden als een investering. De maatregel mag niet betaald worden vanuit de exploitatie.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	Door het vervangen van de verharding door beton nemen de onderhoudskosten af
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Het vervangen van de verharding door beton wordt geraamd op een bedrag van € 200.000. Hier vloeien kapitaallasten uit voort (afschrijvingsperiode 40 jaar). Het voor onderhoud geraamde bedrag van € 170.000 wordt in mindering gebracht op het onderhoudsbudget Wegen.
Welke maatregelen stellen we voor?	De begroting aanpassen (structureel een nadeel, incidenteel een voordeel)..
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Geen.

Financiële mutatie 5: Investerings oeverbeschermingen	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Een bedrag van € 300.000 moet worden geactiveerd (er moet op worden afgeschreven). Dit betekent dat er structurele kapitaallasten ontstaan in plaats van eenmalige exploitatielasten.
Wat zijn de oorzaken?	Met ingang van 1 januari 2017 zijn de begrotingsvoorschriften (BBV) gewijzigd. Waar we voorheen de mogelijkheid hadden investeringen met maatschappelijk nut in 1 x af te schrijven dienen deze nu geactiveerd worden op basis van een realistische afschrijvingstermijn. De investeringen werden in eerste instantie beoordeeld als zijnde onderhoud, maar vallen bij nader inzien meer onder een vervangingsinvestering.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de (sub)doelstellingen?	Niet van toepassing
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Het bedrag werd voor 50% gedekt uit algemene middelen en voor 50% uit riolering. Per saldo betekent dit in 2017 een vrijval van € 150.000 voor de begroting. De lasten voor 2017 bedragen door de investering bij een afschrijvingstermijn van 30 jaar € 7.250 De lasten voor 2018 bedragen € 14.400, voor 2019 € 21.450, voor 2020 € 28.400 en voor 2021 € 28.000. Voor riolering zijn de gevolgen hetzelfde.
Welke maatregelen stellen we voor?	De begroting aan passen.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Geen.

Financiële mutatie 6: Bevolkingszorg Veiligheidsregio IJsselland	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Aan de Veiligheidsregio IJsselland moet over het jaar 2017 een extra bijdrage worden betaald van € 11.788.
Wat zijn de oorzaken?	Binnen de Veiligheidsregio is de samenwerking tussen de diverse gemeenten op het gebied van de bevolkingszorg gewijzigd. Het is een compacter team geworden dat meer en beter geoefend en getraind kan worden. Ook worden er daadwerkelijke meer inzetten gedaan waardoor het team Bevolkingszorg professioneler en slagvaardiger is geworden. De nieuwe afspraken hebben tot gevolg dat er een hogere financiële bijdrage aan de regio moet worden betaald..
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	Niet van toepassing.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Het budget voor de Veiligheidsregio moet opgehoogd worden met een bedrag van € 11.788.
Welke maatregelen stellen we voor?	Het budget in de begroting voor het jaar 2017 te verhogen met € 11.788.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	In de conceptbegroting 2018 en verder is met de structurele verhoging van de bijdrage al rekening gehouden.

Financiële mutatie 7: Energielasten de Meenthe	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	De veronderstelde besparingen op energielasten bij de Meenthe zijn vooralsnog te hoog geraamd.
Wat zijn de oorzaken?	Met de Meenthe zijn bij de overdracht van het gebouw afspraken gemaakt over besparingen op het gebied van energie. Voor de gemeente werd dit voordeel becijferd op € 18.000. Deze besparingen kunnen vooralsnog niet worden gerealiseerd. Met de Meenthe wordt de afspraak gemaakt voordelen op de energie te gaan delen, waardoor ook voor de Meenthe een prikkel ontstaat om actief in te zetten op energiebesparing. Gezamenlijk wordt ingezet op lagere energielasten.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	Niet van toepassing.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Een structureel tekort van € 9.000 vanaf 2017.
Welke maatregelen stellen we voor?	De veronderstelde besparingen bijstellen van € 18.000 naar € 9.000 en dit nadeel te verwerken in de begroting. Voor de toekomst is de verwachting dat we met een gezamenlijke inzet uiteindelijk toch tot de gewenste besparing kunnen komen.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Geen.

Financiële mutatie 8: Minder inkomsten omgevingsvergunningen	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	De verwachting is dat de inkomsten van de omgevingsvergunningen in 2017 een tekort zullen opleveren van € 200.000.
Wat zijn de oorzaken?	Op het ogenblik zijn er veel kleine aanvragen (door de keuze om te verbouwen in plaats van te bouwen) welke in verhouding naar de bouwkosten niet de in de begroting opgenomen leges zal opleveren. De stappen welke de vergunningsverleners hiervoor moet nemen zijn gelijk aan een grote aanvraag (de werkzaamheden zijn toegenomen maar de inkomsten zijn afgenomen).
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de (sub)doelstellingen?	Geen.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Er ontstaat in 2017 een tekort voor de begroting.
Welke maatregelen stellen we voor?	De begroting aan te passen en de inkomsten met € 200.000 te verlagen.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	We gaan ervanuit dat de markt voor nieuwbouw en grotere projecten weer zal aantrekken gezien de huidige economische situatie van Nederland.

Financiële mutatie 9: Doorberekende rente aan riolering	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	De doorbelaste rente (omslagrente) aan het taakveld riolering zal in 2017 op basis van de daadwerkelijk betaalde rente uitkomen op 1,5% in plaats van de in de begroting gehanteerde 3%. Hierdoor ontstaat er een financieel voordeel van bijna € 557.000 die ten gunste van de voorziening riolering komt.
Wat zijn de oorzaken?	In de notitie rente 2017 van de commissie BBV wordt de gemeente jaarlijks verplicht om nacalculatie toe te passen op de doorbelaste rente indien de afwijking meer dan 25% bedraagt.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	Niet van toepassing.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Het voordeel van € 557.000 komt ten gunste van de voorziening riolering. Neveneffect is dat op het taakveld treasury gelijktijdig een nadeel van € 250.000 optreedt, zie financiën en bedrijfsvoering
Welke maatregelen stellen we voor?	Het financiële voordeel van bijna € 557.000 ten gunste van de voorziening riolering brengen.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	In de PPN is voor de begroting 2018 als een aangepaste omslagrente van 1,5% gehanteerd.

Financiële mutatie nr. 10: Jaloezieën nieuwbouw en relatie met BBV	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Door de vervanging van de jaloezieën aan de Vendelweg ontstaan er kapitaallasten.
Wat zijn de oorzaken?	In 2017 zijn de bestaande jaloezieën aan de Vendelweg vervangen. In het verleden werd dit geschaard onder onderhoud, echter door nieuwe begrotingsvoorschriften (BBV) dient hierop te worden afgeschreven. In 2018 zal ook nog een deel van de jaloezieën worden vervangen.

Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de (sub)doelstellingen?	Niet van toepassing
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Het investeringsbedrag van € 36.000 in 2017 leidt bij een afschrijvingstermijn van 15 jaar tot de volgende kapitaallasten: 2017: € 2.670, 2018: € 2.904, 2019: € 2.868, 2020: € 2.832, 2021: € 2.796. Het investeringsbedrag van € 36.000 in 2018 leidt bij een afschrijvingstermijn van 15 jaar tot de volgende kapitaallasten 2018: € 2.940, 2019: € 2.904, 2020: € 2.868 en 2021 € 2.832.
Welke maatregelen stellen we voor?	Er dient een krediet beschikbaar te worden gesteld van € 36.000 in 2017 en € 36.000 in 2018. De kapitaallasten die hieruit voortvloeien komen ten laste van de het onderhoud van het Maatschappelijk Vastgoed.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Niet van toepassing

Financiële mutatie 10: Bijdrage Provincie verkeersveilige schoolomgeving Clausschool

Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Een subsidie van de provincie van € 75.000 zal zorgen voor extra financiële middelen binnen het project verkeersveilige schoolomgeving Clausschool.
Wat zijn de oorzaken?	De provincie is voornemens een subsidie toe te kennen voor het project herinrichting schoolomgeving Clausschool van € 75.000. De beschikking is nog niet ontvangen.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de doelstellingen?	Niet van toepassing.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	De bijdrage van de provincie leidt tot extra beschikbare middelen.
Welke maatregelen stellen we voor?	De begroting aan te passen en zowel de inkomsten als de uitgaven met € 75.000 te verhogen. Een eventueel overschot door deze extra financiële bijdrage zal terugvloeien in het resultaat van de jaarrekening.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Geen.

Actualiteiten en risico's met betrekking tot dit programma

Actualiteiten:

Routekaart verduurzaming maatschappelijk vastgoed

Er is gestart met het opstellen van een 'Routekaart verduurzaming maatschappelijk vastgoed' Met als uitgangspunt energie neutrale gebouwen. De Routekaart geeft een beeld van noodzakelijke investeringen. Een totaal beeld van de Routekaart met verschillende scenario's is eind 2017 gereed.

Ontwerp Omgevingsplan

Het ontwerp omgevingsplan Buitengebied heeft samen met de ontwerp beleidsnotitie en het planMER vanaf 23 juni 2017 zes weken ter inzage gelegen. Deze terinzagelegging is zeer zinvol geweest om de denkbare en de uitwerking daarvan te toetsen. De ingediende zienswijzen en de adviezen van de Commissie voor de m.e.r. en provincie Overijssel, maken duidelijk dat meer tijd en werk nodig is om de potentie van het omgevingsplan te kunnen realiseren. Daarom zal toegewerkt worden naar een nieuw ontwerp omgevingsplan dat in februari besproken wordt met de gemeenteraad en daarna opnieuw ter inzage gaat. De vaststelling van het omgevingsplan wordt voorzien voor oktober 2018.

Integrale aanpak Giethoorn

Voor Giethoorn is gekozen voor een gebiedsgerichte aanpak. Kern van deze aanpak is om samen met Giethoorn afspraken te maken over korte termijn maatregelen én een visie op te stellen voor de lange termijn (hoe ontwikkelt Giethoorn zich de komende jaren). Bij het realiseren van korte termijn maatregelen koersen wij (voor zover dat mogelijk is) op de start van het toeristische seizoen 2018. Deze korte termijn maatregelen stemmen wij af met Gieters Belang en Giethoorn Onderneemt en eventueel andere betrokkenen in Giethoorn.

De raad heeft bij de behandeling van de perspectiefnota kennis genomen van het bestedingsplan. Dit bestedingsplan wordt ingezet bij de gebiedsgerichte aanpak. Het bestedingsplan omvat onder meer financiering voor de nieuwe loswal en de fusieschool. Ook onderhoudswerkzaamheden aan paden, vonders, bruggen en beschoeiing zijn ook in het bestedingsplan opgenomen.

Beschoeiingen Giethoorn 2017 – 2018

Dit jaar wordt ook gestart met de 1^e fase van het project "vervangen beschoeiing Giethoorn 2017-2018". Hierbij

wordt planmatig ca. 4 kilometer beschoeiing in de Dorpsgracht vervangen. Uitvoering staat gepland in de periode november 2017 - april 2018.

Bestemmingsplan Eeserwold

Het bestemmingsplan Eeserwold is als voorontwerp ter inzage gelegd. Hierin is de ontwikkeling van een crematorium meegenomen. In het derde/vierde kwartaal van 2017 wordt het proces gestart van een ontwerpbestemmingsplan. Besluitvorming is vooralsnog voorzien in 2018.

Co-creatie duurzaamheid

Wij hebben ondervonden dat draagvlak essentieel is in de energietransitie. Daarom gaan we onze inwoners vragen hoe zij aankijken, en vooral ook welke rol zij willen nemen in het vervullen van de ambities voor de energietransitie. Wij zijn gestart met een traject van co-creatie met betrekking tot duurzaamheid; de G1000Steenwijkerland met als thema: "Hoe maken we Steenwijkerland samen energieneutraal?". Hierbij faciliteren wij onze inwoners, om zo samen invulling te kunnen geven aan de energietransitie. De ervaringen die wij in de duurzame dorpen al hebben De duurzame dorpen processen hebben laten zien dat door samen met de inwoners te beginnen het effect, het draagvlak en de snelheid aanzienlijk verbeterd. De G1000 is dit proces in het groot, dat uiteindelijk resulteert in een Burgerbesluit dat bestaat uit concrete voorstellen voor beleid en uitvoering. Dit burgerbesluit zal april 2018 aan het bestuur worden aangeboden.

Risico's:

Omgevingsplan

Het opstellen van het omgevingsplan Buitengebied kende een strakke deadline met een beoogde vaststelling in de raadsvergadering van 19 december 2017. Het omgevingsplan kent echter enkele belangrijke vernieuwingen t.o.v. een regulier bestemmingsplan. De terinzagelegging van het ontwerp omgevingsplan heeft uitgewezen dat het wenselijk is om enkele essentiële onderwerpen nader uit te werken voordat het plan ter vaststelling wordt aangeboden aan de gemeenteraad. Deze uitwerking gaat een dermate impact hebben op het omgevingsplan dat het plan wezenlijk anders wordt en opnieuw als ontwerp ter inzage gelegd moet worden. De vernieuwingen zullen dan opnieuw ter advisering worden voorgelegd aan partners zoals provincie Overijssel en de Commissie voor de m.e.r. alsmede onze inwoners en ondernemers en wordt duidelijk wanneer het plan ter vaststelling aangeboden kan worden aan de gemeenteraad. Op dit moment is dat voorzien voor oktober 2018.

Integratie welstand

Welstand wordt ook geïntegreerd in het Omgevingsplan buitengebied (onderdeel pilot C&H-wet). Voor de overige gebieden is een aparte notitie opgesteld. Voor het gedeelte dat betrekking heeft op het buitengebied, geldt dat deze meeloopt in de besluitvorming rondom het omgevingsplan in december dit jaar en de daarbij benoemde risico's. Bij het opstellen van de nieuwe welstandsnota voor de kernen wordt er ook gekeken of alle plannen (dit is in de huidige situatie het geval) nog zullen worden voorgelegd aan de welstandscommissie of dat de toetsing ook ambtelijke kan worden gedaan. In dit proces wordt ook gekeken welke plannen in het buitengebied nog worden voorgelegd aan de welstandscommissie. De welstandsnota voor de kernen en het voorstel voor toetsing van de plannen wordt in het eerste kwartaal van 2018 aan de gemeenteraad ter vaststelling aangeboden.

Bestemmingplan recreatiecomplexen

Het bestemmingsplan voor de recreatiecomplexen Waterpark Belterwieden en Fredeshiem is in procedure gebracht. Voor de overige zeven recreatiecomplexen geldt dat overleg met de provincie nodig is over permanente bewoning, dit op grond van de Omgevingsvisie Overijssel. Eind 2018 zijn naar verwachting alle bestemmingsplannen over dit onderwerp afgerond.

2.3 Steenwijkerlanders doen het samen

Steenwijkerlanders doen het samen

Prognoses:

● = op koers

■ = specifieke aandacht vereist

▲ = er zijn problemen

X = geen gegevens bekend

Inleiding:

Inwoners weten waar ze terecht kunnen met hun zorgvraag en krijgen de ondersteuning die past bij hun (zorg)vraag, dit was en is ons doel bij het invullen van de verantwoordelijkheden die wij er in 2015 bij kregen in het sociaal domein. De transitie is goed geslaagd en we blijven werken aan doorontwikkeling. Met ingang van 1 januari 2017 werken we met een integrale toegang Wmo en jeugd. We zijn in gesprek met inwoners, zorgorganisaties en organisaties in het maatschappelijk middenveld en onderwijs over hun ervaringen en hoe we zaken anders kunnen of moeten organiseren (transformatie). Hoe en in welke richting we willen transformeren hebben we vastgelegd in het beleidsplan Sociaal Domein 2017-2020.

Ambitie: Een leefbaar Steenwijkerland

Doelstelling: toegankelijke zorgvoorzieningen

Stand van zaken beoogde subdoelstellingen uit de Programmabegroting 2017-2020

Subdoelen	Aanvangs- jaar	Jaar van realisatie	Norm 2017	Prognose	Toelichting
Cliënten beoordelen de toegang via het Toegangsteam tot gemeentelijke en maatwerk voorzieningen Wmo met een 7,5 of hoger	2015	2018	7,3	●	In het laatste cliënttevredenheids-onderzoek Wmo (over 2016) hebben de cliënten de toegang beoordeeld met een 7,6
Cliënten beoordelen de toegang via het Toegangsteam tot jeugdhulp met een nog nader te bepalen cijfer (afhankelijk nulmeting)	2015	2018	(N.a.v. nulmeting) 6,7	●	In het laatste cliënttevredenheids-onderzoek Jeugd (over 2016) hebben de cliënten de toegang beoordeeld met een 7,1.
Een nog nader te bepalen % van de inwoners weet waar zij terecht kunnen met vragen over participatie of zelfredzaamheid (afhankelijk nulmeting)	2015	2018	(N.a.v. nulmeting 2015) 45%	●	Uitkomst wordt gemeten in eerstvolgende Inwonersonderzoek (over 2017, verwacht 2018). Laatste meting (over 2015) was de score op deze vraag 39%.

90% van de ouders weet waar zij terecht kunnen met vragen over opgroeien en opvoeden.	2015	2018	85%	●	Uitkomst wordt gemeten in eerstvolgende Inwonersonderzoek (over 2017, verwacht 2018). Laatste meting (over 2015) was de score op deze vraag 89%.
---	------	------	-----	---	--

Doelstelling: iedereen doet mee

Stand van zaken beoogde subdoelstellingen uit de Programmabegroting 2017-2020

Subdoelen	Aanvangs-jaar	Jaar van realisatie	Norm 2017	Prognose	Toelichting
Het percentage vrijwilligers dat zich voldoende ondersteund voelt ligt op 90% of hoger	2015	2018	88%	●	Uitkomst wordt gemeten in eerstvolgende Inwonersonderzoek (over 2017, verwacht 2018). Laatste meting (over 2015) was de score op deze vraag 92%
Het percentage mantelzorgers dat zich voldoende ondersteund voelt ligt op 75% of hoger	2015	2018	73%	●	Uitkomst wordt gemeten in eerstvolgende Inwonersonderzoek (over 2017, verwacht 2018). Laatste meting (over 2015) was de score op deze vraag 74%
Aantal laaggeletterden dat een taalcursus of een programma met taalcoach heeft gevolgd	2015	2018	150	●	Gezien het aantal laaggeletterden dat in 2016 een taalcursus of een programma met een taalcoach heeft gevolgd (206) lijkt dit aantal haalbaar.
% ingezette schuldhelpverleningstrajecten succesvol afgesloten (afhankelijk nulmeting)	2015	2018	65%	●	Het percentage succesvol afgeronde schuldhelpverleningstrajecten kwam uit het IGSD onderzoek in 2016 uit op 65% (= nulmeting)

Doelstelling: sociale samenhang in de buurt

Geen subdoelstellingen geformuleerd.

Ambitie: Zorg voor en met elkaar

Doelstelling: solide maatwerkondersteuning

Stand van zaken beoogde subdoelstellingen uit de Programmabegroting 2017-2020

Subdoelen	Aanvangs-jaar	Jaar van realisatie	Norm 2017	Prognose	Toelichting
Het rapportcijfer voor de tevredenheid over de maatwerkvoorzieningen* is 7,5 of hoger	2015	2018	≥7,3	●	In het laatste cliënttevredenheidsonderzoek Wmo (CTO 2017, over 2016) hebben de cliënten de maatwerkvoorzieningen beoordeeld

					met een 8. De maatwerkvoorzieningen Jeugd zijn in het cliënttevredenheidsonderzoek (CTO 2017, over 2016) beoordeeld met een 7,3
--	--	--	--	--	---

Doelstelling: sluitend netwerk algemene voorzieningen

Stand van zaken beoogde subdoelstellingen uit de Programmabegroting 2017-2020

Subdoelen	Aanvangsjaar	Jaar van realisatie	Norm 2017	Prognose	Toelichting
Een nog nader te bepalen % inwoners mist geen hulp- of ondersteunings-aanbod in Steenwijkerland	2015	2018	N.a.v. nulmeting 2018	X	In het Inwonersonderzoek 2017 zal hieromtrent een vraag geformuleerd worden

Ambitie: Gezond en veilig opgroeien

Doelstelling: goede start voor ieder kind & kans op ontwikkeling voor ieder kind

Geen subdoelstellingen geformuleerd.

Projecten/ investeringen Programmabegroting 2017-2020

Stand van zaken zoals opgenomen in de Programmabegroting 2017-2020 > € 50.000.

Stand van zaken projecten/investeringen Programmabegroting 2017-2020 > € 50.000				
Omschrijving project/investering	Wordt de planning gehaald?	Wordt project/ investering uitgevoerd volgens het laatst vastgestelde projectplan?	Worden middelen ingezet overeenkomstig het laatst vastgestelde projectplan?	Is de investering/ het project gereed?
Fusieschool Giethoorn	■	●	●	Nee
Groot onderhoud zwembaden	●	●	●	Nee

Zie voor toelichting op planning 'Fusieschool Giethoorn' bij actualiteiten hieronder.

Nadere wijzigingen

Hieronder zijn financiële mutaties vermeld die niet in de programmabegroting zijn opgenomen en geen gevolg zijn van beleidsmatige keuzes.

Financiële mutatie nr. 1 : Leerlingenvervoer	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Er blijft structureel € 112.000 over op het budget voor leerlingenvervoer. Het totaal budget voor leerlingenvervoer bedraagt € 762.000. Het is de verwachting dat er € 650.000 nodig is.
Wat zijn de oorzaken?	Er zijn twee oorzaken. Ten eerste de effecten van de aanbesteding van 2015. Ten tweede een afname van het aantal kinderen dat gebruikt maakt van leerlingenvervoer. Dit lijkt veroorzaakt te worden door het feit dat kinderen zoveel mogelijk moeten worden opgevangen binnen het reguliere onderwijs.

Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de (sub)doelstellingen?	Geen.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Geen.
Welke maatregelen stellen we voor?	De begroting 2017 en daarna structureel te verlagen met € 112.000
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	De regeling leerlingenvervoer is een 'open eind' regeling. Dit betekent dat wanneer om één of andere reden het aantal kinderen dat vervoer nodig weer gaat stijgen, er meer budget nodig is. Deze ontwikkeling wordt momenteel niet voorzien.

Financiële mutatie nr. 2 : Exploitatiebijdrage Noordwest Groep

Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Voor 2017 is een aanvullende gemeentelijke bijdrage opgenomen in onze begroting van € 621.800 voor het begrote tekort bij Noordwest Groep. Op basis van de halfjaarcijfers 2017 wordt er voor 2017 een verlies geraamd van € 1.035.000.
Wat zijn de oorzaken?	Er heeft een landelijke wijziging plaatsgevonden over de toepassing van het Lage Inkomens Voordeel (LIV) dat nadelig uitpakt voor de Sociale Werkvoorzieningsbedrijven. Voor Noordwest Groep bedraagt dit een financieel nadeel van € 170.000. Daarnaast is de verwachting dat de geraamde omzet niet gehaald wordt en vallen bepaalde kosten, met name in de Groenvoorziening, hoger uit dan geraamd. Het totale extra verlies komt hiermee uit op € 413.000
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de (sub)doelstellingen?	Niet alle subdoelstellingen worden gehaald (plaatsen mensen met een arbeidsbeperking)
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Door de extra bijdrage ontstaat er een tekort in de gemeentelijke begroting van € 413.000.
Welke maatregelen stellen we voor?	Aanpassen van de begroting 2017 met een bedrag van € 413.000.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	De korting op de Rijkssubsidie Wsw kan ondanks een herstel van de economie (nog) niet gecompenseerd worden in extra werkgelegenheid voor de doelgroep aan de onderkant van de arbeidsmarkt.

Financiële mutatie nr. 3 : Uitgaven voor de Participatiewet (incl. IOAW/Z)

Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	De ingezette lijn van het Plan van Aanpak van de IGSD uit 2016 om tot een vermindering van het aantal uitkeringsgerechtigden te komen zet zich in 2017 nog niet door. In het eerste halfjaar 2017 is dit aantal per saldo met 10 uitkeringsgerechtigden afgenomen. De verwachting is dat de totaal geraamde daling over 2017 van 102 uitkeringen daarmee ook niet gehaald zal worden. Op basis hiervan zal het gemiddeld aantal uitkeringsgerechtigden over 2017 bijgesteld moeten worden van 786 naar 816. Dit betekent een extra uitgave van 30 x € 14.500 hetgeen neerkomt op € 435.000
Wat zijn de oorzaken?	De uitstroom naar betaald werk in het eerste halfjaar van 2017 is ondanks het voortzettende economisch herstel lager dan over 2016 en de groei van het aantal personen met een IOAW uitkering
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de (sub)doelstellingen?	Niet alle subdoelstellingen worden gehaald (uitstroom personen uit Participatiewet naar betaald werk, werkloosheidspercentage in de gemeente groeit dichter naar werkloosheidspercentage in de regio Zwolle)
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Er ontstaat een tekort in de begroting van € 435.000
Welke maatregelen stellen we voor?	Aanpassen van de begroting 2017 met een bedrag van € 435.000
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	De inschatting is dat het steeds moeilijker wordt om mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt (profiel 3 en 4) toe te leiden naar betaald werk.

Financiële mutatie nr. 4 : Reserve frictiekosten IGSD-NWG

Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Bij de vaststelling van de begroting heeft de gemeenteraad een reserve ingesteld van € 1,22 mln. voor de frictiekosten als gevolg van de samenwerking tussen NoordWest Groep en IGSD. De stand van de reserve bedraagt op 1 januari 2017 nog € 585.000. Net als voorgaande jaren wordt bij de NJN een bijdrage uit deze reserve gevraagd om de frictiekosten over dat jaar te kunnen dekken. De frictiekosten over 2017 bedragen € 157.500.
Wat zijn de oorzaken?	Het gaat hier om de kosten van de ex-directeur van de IGSD (tot 1 oktober 2017 – laatste jaar) € 76.500, de extra kosten als gevolg van inhuur van de huidige directeur € 11.000 en een aandeel in de kosten van een bedrijfsleider bij Noordwest Groep ter hoogte van € 70.000 (evenals voorgaande jaren).

Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de (sub)doelstellingen?	Geen.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	De ingestelde reserve frictiekosten neemt af met een bedrag van € 157.500.
Welke maatregelen stellen we voor?	Beschikbaar stellen van een bedrag van € 157.500 ten laste van de ingestelde reserve frictiekosten.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Geen.

Financiële mutatie nr. 5: Tweede begrotingswijziging 2017 IGSD

Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	De Raad heeft op 16 mei kennis genomen van de tweede begrotingswijziging 2017 van de IGSD. Het gaat om een incidenteel budget van € 111.000 om een voorziening te vormen.
Wat zijn de oorzaken?	Door het ontslag van een medewerker is een ww-verplichting ontstaan waarvan duur en omvang ingeschat is. Hier moet een voorziening voor worden gevormd voor de periode 2017 – 2021. De financiële effecten komen volledig ten laste van 2017.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de (sub)doelstellingen?	Geen.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Er ontstaat een tekort in de begroting van € 111.000
Welke maatregelen stellen we voor?	Aanpassen van de begroting 2017 met een bedrag van € 111.000.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Geen.

Financiële mutatie nr. 6: Minimabeleid en bijzondere bijstand

Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	De IGSD heeft over het 1 ^e half jaar 2017 gerapporteerd over de uitgaven voor het minimabeleid en de bijzondere bijstand, inclusief de uitvoering van de regeling voor Chronisch zieken (vergoeding eigen risico over 2015 en 2016) en de extra middelen voor de bestrijding van armoede onder kinderen. Per saldo blijkt dat we naar verwachting over 2017 met een overschrijding te maken krijgen van € 200.000 .
Wat zijn de oorzaken?	Er wordt meer beroep gedaan op de regelingen binnen het minimabeleid en de bijzondere bijstand, met name de uitgaven voor bewindvoering en woninginrichting vallen op. Daarnaast hebben over het 1 ^e halfjaar 2017 al 690 huishoudens een beroep gedaan op de regeling Chronisch zieken en hiermee was een bedrag gemoeid van € 467.000. Omdat deze regeling met terugwerkende kracht over 2015 en 2016 is toegekend is de verwachting dat het grootste gedeelte van de aanvragers zich al in het 1 ^e half jaar van 2017 gemeld hebben . Desondanks wordt rekening gehouden met een overschrijding op dit onderdeel van € 100.000. De extra middelen die we ontvangen hebben voor de bestrijding van armoede onder kinderen zullen in 2017 nog maar beperkt uitgegeven worden zoals ook in het raadsvoorstel stond aangegeven. Het overschot hiervan is ook in dit saldo verwerkt.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de (sub)doelstellingen?	Geen.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Het budget voor minimabeleid en bijzondere bijstand wordt overschreden met een bedrag van € 200.000.
Welke maatregelen stellen we voor?	Aanpassen van de begroting 2017.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Bij de herijking van het armoede- en minimabeleid zal het meerjarenperspectief ook nader toegelicht worden.

Actualiteiten en risico's met betrekking tot dit programma

Actualiteiten:

Aanbesteding sociaal werk

Met ingang van 1 januari 2018 zullen meerdere functies op het gebied van welzijn, cliëntondersteuning en maatschappelijk worden samengevoegd tot sociaal werk. Het belangrijkste doel van sociaal werk is: "het versterken van de eigen kracht van inwoners en hun netwerk duurzaam te versterken met extra aandacht voor verbinding op wijk-/kernniveau". Sociaal werkers krijgen de opdracht het netwerk van de cliënt systematisch in stelling te brengen bij het vinden van passende antwoorden op ondersteuningsvragen, waardoor de cliënt zo snel mogelijk weer op eigen kracht verder kan. Daarnaast heeft het sociaal werk de opdracht om via collectieve aanpak de verbindingen op buurt- en wijkniveau te versterken. Beide zaken zullen ertoe bijdragen dat Steenwijkerlanders meer zorgvragen zelf en met elkaar kunnen oplossen. Doordat het sociaal werk bij één organisatie wordt belegd wordt slagkracht in de transformatie gerealiseerd en is het de verwachting dat meer ondersteuningsvragen op een lichtere manier en meer thuis nabij kunnen worden beantwoord. Het is van groot belang dat de overgang van latende partijen naar de partij die het sociaal werk in 2018 gaat uitvoeren zorgvuldig gebeurt. Wij zijn ons bewust van mogelijke risico's die dit met zich mee kan brengen en zijn hierop voorbereid. Ook is de nieuwe partij in staat gesteld om vanaf 1 oktober haar voorbereiding te starten.

Clientondersteuning

In de tweede helft van 2017 is het aanbod cliëntondersteuning versterkt en uitgebreid door een tweede aanbieder te contracteren, die tevens ervaring heeft in cliëntondersteuning vanuit de Wet langdurige zorg (Wlz).

In 2018 is cliëntondersteuning onderdeel van de brede opdracht aan het sociaal werk. Daarnaast is de verwachting dat Zilveren Kruis in 2018 de mogelijkheid tot ondersteuning door een mantelzorgmakelaar gaat opnemen in het pakket. Dan zal nagegaan moeten worden wat dit betekent voor de gemeentelijke inzet op dit terrein.

Dementievriendelijke gemeente

In aanvulling op de intentieverklaring 'Dementievriendelijke gemeente Steenwijkerland' die diverse deelnemende partijen en de gemeente ondertekend hebben, is voor de komende twee jaar een gezamenlijk plan van aanpak opgesteld. Het plan heeft tot doel onze gemeente dementievriendelijker te maken. Dit doen partijen door reeds bestaande acties voort te zetten en nieuwe acties op te zetten die voornamelijk gericht zijn op voorlichting en het creëren van bewustwording en aan ondersteuning voor mantelzorgers.

Sluitende aanpak voor mensen met verward gedrag

Aan alle gemeenten in Nederland is de opdracht gegeven om per 1 oktober 2018 een sluitende aanpak te hebben voor mensen met verward gedrag. Het doel hiervan is de zorg en ondersteuning te verbeteren van mensen die verward gedrag vertonen. Het gaat hierbij om mensen die de grip op hun leven (dreigen) te verliezen, waardoor het risico aanwezig is dat zij zichzelf of anderen schade berokkenen. Dit kunnen mensen zijn met verschillende aandoeningen en/of beperkingen (psychiatrische klachten, licht verstandelijke beperkingen, dementie, verslaving) al dan niet in combinatie met problemen op verschillende levensdomeinen (bijv. schulden, dakloosheid, verlies van dierbaren).

Op dit moment wordt de huidige situatie in de gemeente Steenwijkerland geïnventariseerd en in de regionale context geplaatst. Partijen die een rol spelen in de keten rondom de persoon die verward gedrag vertoont, worden in dit proces betrokken. De uitkomsten van deze fase bepalen welke stappen er gezet moeten worden om uiteindelijk te komen tot een sluitende aanpak, zowel op gemeentelijk als op regionaal niveau.

Inclusieve samenleving

Onlangs is het VN-verdrag voor rechten van personen met een beperking geratificeerd, waarmee het belang van een toegankelijke en inclusieve samenleving wordt benadrukt. De rol van de gemeente is om, in overleg met ervaringsdeskundigen, dus mensen met een beperking, planmatig te werken aan dit doel. Dit is opgenomen in het Beleidsplan Sociaal Domein 2017-2020. De gemeente gaat in het najaar van 2017 een meerjarenagenda opstellen voor het bevorderen van een inclusieve samenleving. Ter voorbereiding hierop is een inventarisatie gemaakt van het gemeentelijke beleid, de werkwijzen en initiatieven ten behoeve van inclusie. Dit heeft niet alleen betrekking op mensen met een beperking, maar op alle kwetsbare inwoners zoals mensen met verward gedrag of mensen met dementie. Het opstellen van de meerjarenagenda zal gebeuren met meerdere doelgroepen. Als aftrap van de meerjarenagenda wordt er een QuickScan uitgevoerd door MEE om te onderzoeken welke drempels ervaringsdeskundigen tegenkomen binnen de diverse domeinen van de gemeentelijke organisatie.

Samenwerking zorgverzekeraar

De acht gemeenten in de regio IJssel-Vecht en zorgverzekeraar Zilveren Kruis hebben in 2016 hun samenwerking kracht bijgezet door ondertekening van een convenant. Ze willen, als opdrachtgevers van zorg en ondersteuning, actief samenwerken aan goed afgestemde zorg. Dit heeft in 2017 geleid tot een concrete samenwerkingsagenda o.m. op het gebied van ouderenzorg.

Zilveren Kruis stelt in 2018 (wederom) extra middelen beschikbaar ten behoeve van de schakelfunctie wijkverpleging. Doel hiervan is de keten wijkverpleging, huisartsen en gemeente te versterken. Op basis van een plan van aanpak dat is afgestemd met de gemeente, zal ZONL in 2018 het voortouw nemen om wijkgerichte zorg en afstemming te optimaliseren.

Wonen en zorg

Het thema wonen en zorg komt expliciet naar voren in de woonvisie Steenwijkerland 2017-2021 en in de prestatieafspraken die voor 2017 met de drie woningcorporaties zijn gemaakt.

Voorbeelden van acties die nu al worden ondernomen, zijn bijvoorbeeld werkafspraken ten behoeve van de huisvesting van kwetsbare groepen mensen en de preventie van huurachterstanden.

Daarnaast is het noodzakelijk om samen met de huisvesters, zorgaanbieders en maatschappelijke partners de opgave voor wonen en zorg in de gemeente beter te duiden. Hiertoe initieert de gemeente in het najaar van 2017 een woonzorgoverleg. Als voorbereiding hierop wordt nu in kaart gebracht hoe de vraag naar wonen met zorg er van verschillende zorggroepen uit ziet, welk aanbod we in onze gemeente kennen (zelfstandig, geclusterd of intramuraal) en welke opgave we hieruit kunnen afleiden. Deze inventarisatie vormt de basis om het gesprek aan te gaan met onze samenwerkingspartners.

Lang Zult U Wonen

In maart 2017 heeft het college ingestemd met de stimuleringsregeling Lang Zult U Wonen. Inwoners van 60 jaar en ouder kunnen op basis van deze tijdelijke regeling een financiële tegemoetkoming ontvangen op het moment dat zij de woning toekomstbestendig maken. Voor deze regeling is € 80.000 beschikbaar gesteld. De looptijd van de regeling is beperkt, hij geldt tot en met 31 december 2017. Eind juli is bijna 30% van dit budget uitgekeerd. Er zal, mogelijk publicitair, extra aandacht aan de regeling worden besteed.

Naast deze regeling kunnen inwoners ook een beroep doen op een vrijwillige huisadviseur. Deze adviseur komt vrijblijvend bij mensen thuis en adviseert over mogelijke aanpassingen in de woning, zodat mensen er langer kunnen blijven wonen.

Statushouders

De ondersteuning van statushouders is gericht op verschillende leefgebieden zoals taal, participatie, opvoeding en gezondheid. Om deze ondersteuning integraal te benaderen zijn we bezig met het opstellen van een integraal plan van aanpak ten behoeve van de integratie van statushouders.

De maatschappelijke begeleiding van statushouders wordt vanaf 1 januari 2018 uitgevoerd door Vluchtelingenwerk Oost Nederland. In het najaar van 2017 gaan Vluchtelingenwerk Oost Nederland en het Bureau Integratie Nieuwkomers zich samen inzetten om de huidige vrijwilligers te behouden en nieuwe vrijwilligers te werven.

Pilot alleenstaande jonge statushouders

In de komende maanden start er een pilot om alleenstaande jonge statushouders te huisvesten en te begeleiden. Drie jongeren stromen uit van de twee kleine wooneenheden van het Nidos in Steenwijk op het moment dat zij 18 jaar worden. De gemeente gaat de drie jongeren gezamenlijk huisvesten waarbij de jongeren integrale begeleiding ontvangen op verschillende leefgebieden vanuit één organisatie. Naast de drie jongeren die uitstromen, wonen er nog 7 jongeren, alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMVers), in de kleine wooneenheden in Steenwijk. De verwachting is dat er AMVers blijven instromen in de kleine wooneenheden. In totaal is er plek voor 12 AMVers. De gemeente is verantwoordelijk voor de huisvesting van deze jongeren op het moment dat zij 18 jaar worden. Hiervoor zijn structurele huisvestingsmogelijkheden nodig.

Veilig Thuis

Veilig Thuis IJsselland is op dit moment een samenwerkingsorganisatie, aangestuurd door Jeugdbescherming Overijssel en Kadera. Per 1 oktober 2017 is Veilig Thuis IJsselland een zelfstandige stichting met een eenduidige aansturing. Dit komt naar verwachting de slagvaardigheid van de organisatie ten goede.

Naar aanleiding van het inspectierapport uit april heeft Veilig Thuis IJsselland een verbeterplan opgesteld. Dit plan moet o.a. leiden tot het structureel wegwerken van de wachtlijsten.

Daarnaast zijn er landelijke ontwikkelingen zoals de aanscherping van de wet Meldcode waardoor Veilig Thuis extra taken krijgt. Dit in combinatie met de actiepunten uit het verbeterplan, maakt de ontwikkelopgave voor

Veilig Thuis IJsselland de komende jaren groot.

Innovatieve projecten Jeugd

Pilot praktijkondersteuner huisartsen (POH) voor de jeugd GGZ

Alhoewel deze pilot nog maar net loopt (april 2017) kunnen op basis van de eerste monitorgegevens al voorzichtig wat conclusie getrokken worden. De POH-er ziet tot nu toe alleen kinderen die de huisarts anders doorverwezen had naar specialistische GGZ en voert ADHD medicatiecontroles uit. In de praktijk blijken veel kinderen deze medicatie (via herhaalrecepten) wel te krijgen, maar lijkt niemand dit te bewaken. Met de komst van de POH-er ontvangen deze kinderen alsnog de benodigde medicatiebegeleiding, waardoor de aard en dosering van deze medicijnen veel beter is toegesneden op de behoefte van kinderen. De kwaliteit van de zorg neemt hierdoor toe.

Naast medicatiebegeleiding voert de POH-er screeningsdiagnostiek en kortdurende behandeling uit. De eerste (voorzichtige) resultaten laten zien dat nog maar een kwart van de kinderen doorverwezen wordt naar de 2^e-lijns jeugd GGZ. Bij zo'n 15% van kinderen kan volstaan worden met 1 gesprek. Kortdurende behandeling door POH-er wordt gedaan in iets meer dan de helft (56%) van de casuïstiek. De POH-er lijkt hiermee zeer effectief als het gaat om het beperken van de instroom in de GGZ. Het is dan ook de verwachting dat bij de PPN 2018 gevraagd zal worden het noodzakelijk budget voor een POH-er structureel te maken.

Overige pilots

Andere transformatieprojecten in het kader van innovatie jeugd zijn het in de PPN genoemde project voor kwetsbare jongeren en een pilot gericht op intensieve begeleiding van kinderen rondom vechtscheidingen (BRAM). Beide projecten hebben zodanige resultaten die het structureel inzetten van deze projecten rechtvaardigt.

Maatwerkvoorzieningen Wmo en Jeugd

Bij de PPN is er € 400.000 aan het budget jeugdzorg toegevoegd en het budget voor de Wmo-maatwerkvoorzieningen (huishoudelijke hulp en oude voorzieningen) met € 825.000 verlaagd. Eind juli is het de verwachting dat het totaal budget voor Wmo en Jeugd, van bijna 18,3 miljoen euro, voldoende is om de zorg in 2017 te kunnen uitvoeren. Aan het eind van het jaar zal dan de precieze verdeling tussen Wmo- en Jeugdzorg duidelijk zijn (nu 8,65 miljoen euro voor Jeugdzorg en 9,63 miljoen euro voor Wmo-voorzieningen)

Invoering resultaatgerichte bekostiging jeugdhulp

Diverse werkgroepen zijn momenteel bezig met de komende implementatie van de jeugdhulp vanaf 2018. De individuele voorzieningen jeugdhulp worden regionaal ingekocht. Er is vanaf 2018 sprake van een nieuw inkoopmodel, waarbij resultaatsturing centraal staat. De nieuwe inkoopwijze biedt meer kansen voor het flexibel inzetten van de benodigde hulp en stimuleert de samenwerking tussen zorgaanbieders. De verwachting is dat hierdoor integraliteit en kwaliteit van de jeugdhulp zullen toenemen.

Extra inzet toegangsteam

Vanaf oktober 2017 is er, tot eind 2018, extra inzet in het Toegangsteam noodzakelijk. Dit heeft te maken met diverse ontwikkelingen die hierboven, of bij de risico's, en met het uitwerken van de transformatielijnen uit het beleidsplan Sociaal Domein te maken hebben. Voor de uitvoering van Goed Opdrachtgeverschap bijvoorbeeld is gekozen voor een andere wijze van inkoop Begeleiding Wmo en voor het invoeren van resultaatgerichte bekostiging van de jeugdhulp. Deze aanpassingen leiden, zonder extra acties, tot een (te) hoge werkdruk binnen het Toegangsteam en mogelijk langer wachten. Ook de nieuwe inrichting van het Sociaal Werk zal het eerste jaar een andere wijze van afstemming vragen. Het is belangrijk tijdig in te spelen op deze ontwikkelingen en de formatie op tijd aan te vullen.

Harmonisatie peuterspeelzalen

Met ingang van 1 januari 2018 treedt de Wet harmonisatie kinderopvang en peuterspeelzalen in werking. Hiermee wordt het peuterspeelzaalwerk onder de noemer 'kinderopvang' gebracht en gelden voor het peuterspeelzaalwerk dezelfde eisen als voor kinderopvangorganisaties. Deze eisen worden met de Wet innovatie en kwaliteit kinderopvang verhoogd. Met de invoering van deze wetten verandert ook de rol van de gemeente. Ter voorbereiding op deze harmonisatie heeft de raad in april de notitie Uitgangspunten ten aanzien van het beleid voorschoolse voorzieningen vastgesteld. Met deze notitie worden de doelgroep van het voorschoolse beleid verbreed naar kinderen die opgroeien in een kwetsbaar opvoedkundig klimaat en daardoor risico lopen op opgroei problemen. Met deze verbreding kan de preventieve functie van de voorschoolse voorzieningen beter worden benut. Dit wordt nog versterkt doordat het voorschoolse veld medeopsteller is van de Transformatie-agenda jeugdhulp-onderwijs, waarin afspraken worden gemaakt voor een betere aansluiting tussen jeugdhulp en (voor)schoolse voorzieningen. Daarnaast worden in de uitgangspuntennotitie kaders geformuleerd ter waarborging van de financiële- en fysieke toegankelijkheid van de voorzieningen voor de kinderen die het nodig hebben.

Armoede bij kinderen

Begin mei heeft de raad € 60.000 aan extra middelen beschikbaar gesteld voor armoedebestrijding bij kinderen. Diverse maatregelen zijn daarin benoemd en belegd bij de uitvoeringsorganisatie (IGSD). De rest van het tweede kwartaal is gebruikt om de uitvoering te regelen. Begin augustus waren er nog geen cijfers bekend over de inzet van deze middelen. Het is de verwachting dat bij de rapportage over het 3^e kwartaal gegevens beschikbaar zijn.

Omgekeerde toets en herijking minimabeleid

Op 26 september is met de raad een verkennende bijeenkomst geweest over de omgekeerde toets. De omgekeerde toets vraagt van de raad dat zij de waarden vaststelt en definieert. Onder waarden wordt verstaan idealen en motieven die in een samenleving of groep als nastrevenswaardig worden beschouwd. Waarden zijn opvattingen over wat wenselijk is. Er bestaan twee soorten waarden, instrumentele waarden en intrinsieke waarden. Een goede definitie is noodzakelijk.

Regeling Chronisch zieken

Eind juni was er van het budget voor de Regeling Chronisch zieken (totaal € 500.000) iets meer dan € 460.000 uitgegeven. Omdat deze regeling met terugwerkende kracht over 2015 en 2016 is toegekend is de verwachting dat het grootste gedeelte van de aanvragers zich al in het 1e half jaar van 2017 gemeld hebben. Desondanks is het de verwachting dat het beschikbare budget niet voldoende is en dat er uiteindelijk € 600.000 nodig zal zijn.

Huisvesting onderwijs; fusie

Per 1 augustus 2017 zijn RSG tromp Meesters, CSG Eekeringe en VSO afdeling van de Ambelt gefuseerd. De scholen hebben een plan ontwikkeld voor de toekomstige huisvesting van het Voortgezet Onderwijs in de gebouwen op de huidige locaties aan de Lijsterbesstraat en de Oostwijkstraat, waarbij het gebouw aan de Stationsstraat wordt afgestoten. Het onderzoek naar de haalbaarheid van dit plan is in volle gang. Het streven is om de besluitvorming hierover op te nemen in de besluitvorming over het Integraal Huisvestingsplan. De eventuele gevolgen voor de gemeente van de fusie van het Voortgezet Onderwijs met het VSO worden onderzocht.

Sportstimulering

In de periode van 2014 tot en met 2016 is er vanuit de gemeente gewerkt met het sportstimuleringsprogramma 'Steeds meer in beweging - een vitaal Steenwijkerland'. Dit jaar (2017) is er geen concreet uitvoeringsprogramma mede in afwachting van de uitvoeringsagenda op basis van het nieuwe beleidsplan Sociaal domein. Sport en beweging zal binnen de nieuwe welzijnsorganisatie een nieuwe rol innemen. Vanuit voorgaande jaren zijn nog middelen vanuit het sportstimuleringsbudget beschikbaar van circa € 190.000. Dit najaar werken we aan een nieuw uitvoeringsprogramma voor de periode 2018 tot en met 2021 waarin we aangeven hoe we dit budget in willen zetten met daarbij een duidelijke relatie met het beleid rondom het sociaal domein en de inrichting van het nieuwe welzijnswerk. Eind 2017 komen we hier op terug.

Risico's:

Huisvesting onderwijs

In het najaar van 2017 zal besluitvorming voorbereid worden rond aanpassingen in de huisvesting van het voortgezet onderwijs, de basisscholen in de wijk de Gagels in Steenwijk en de basisscholen in Wanneperveen en rond de permanente huisvesting van basisschool 't PuzzelsTuk. Afhankelijk van de besluitvorming hierover, kan dit in 2018 financiële consequenties hebben.

De gemeentelijke besluitvorming rondom de fusieschool Giethoorn is afgerond volgens plan. Bij het vervolgtraject blijft de gemeente wel betrokken, maar het schoolbestuur Op Kop is bouwheer en verantwoordelijk voor de realisatie van de school. Er ligt nu een aanvraag voor bestemmingsplanwijziging en daartegen is vanuit de buurt bezwaar gemaakt. Er wordt gezocht naar een snelle oplossing, waar ook de buurt mee kan leven, anders kan het langer gaan duren.

In het voorjaar van 2017 is gestart met de ontwikkeling van het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP). In september is een eerste concept van het plan gereed. De – ambitieuze – planning is er op gericht om het IHP dit jaar nog in de raad te behandelen.

Voor de financiële vertaling van de in het IHP opgenomen maatregelen is het van belang dat er zowel in Steenwijkerland (o.a. naar aanleiding van de besluitvorming over nieuwbouw in Giethoorn) als landelijk een groeiend besef bestaat dat de normbedragen voor onderwijshuisvesting, zoals die, op advies van de VNG, in de

verordening onderwijshuisvesting zijn opgenomen, ontoereikend zijn. In het kader van de perspectiefnota 2019 zullen voorstellen met financiële consequenties op deze onderwerpen ontwikkeld worden. Een onderzoek naar wat redelijke bedragen zijn is gaande en zal eind 2017 afgerond worden.

Te lange wachtlijsten in de jeugd GGZ

De wachtlijsten binnen de jeugd GGZ zijn te lang. Uiteraard gaan crisis en urgente gevallen wel altijd direct door, maar voor anderen kan het betekenen dat zij tot een half jaar moet wachten op zorg. Niet zelden verergert problematiek in die periode en wordt problematiek alsnog urgent. Er wordt wel geprobeerd naar elkaar door te verwijzen, maar we zien nu dat alle zorgaanbieders met wachtlijsten geconfronteerd worden. Voor Steenwijkerland gaat het begin augustus om circa 30-35 kinderen die langer moeten wachten op zorg. Met de voor Steenwijkerland relevante aanbieders wordt gewerkt aan tussenoplossingen om de kinderen alsnog zo snel mogelijk van zorg te voorzien. De al eerder genoemde extra inzet bij het Toegangsteam is één van deze oplossingen, evenals de (tijdelijke) uitbreiding van de functie van de POH-er om via screeningsdiagnostiek en korte behandeling te wachtlijsten terug te dringen en/of te voorzien in overbruggingszorg

Loslaten verevening binnen de BVO

Zoals al eerder gemeld is in 2016 besloten de onderlinge financiële solidariteit in de Jeugdhulp regio IJsselland los te laten. In 2015 en 2016 heeft de gemeente Steenwijkerland baat gehad bij de verevening. Op basis van de Q1 rapportage is het de verwachting dat de zorgkosten Jeugd voor de gemeente Steenwijkerland toenemen tot 8,8 miljoen. Dit heeft deels te maken met de overall toename in de jeugdzorg en deels met het wegvallen van de verevening. Het loslaten van de verevening zal ook consequenties hebben voor de verantwoording in de jaarrekening. Wat deze consequenties zijn en hoe hiermee omgegaan moet worden wordt momenteel, samen met de BVO, onderzocht.

Invoering resultaatgerichte bekostiging jeugdhulp

Zoals al bij de actualiteiten gemeld is, worden de effecten van een andere wijze van bekostiging van de jeugdhulp verder uitgewerkt. Aan de nieuwe bekostigingssystematiek kunnen juridische en financiële risico's vast zitten, maar de omvang daarvan is nog niet in te schatten. In ieder geval zal de implementatie van de nieuwe systematiek investeringen vergen in het personeel van de toegang (i.v.m. het zich eigen maken van de toewijzingssystematiek) en ict (aanpassen van de systemen). Ook de aansluiting van huisartsen en andere verwijzers is een belangrijk punt van aandacht.

Harmonisatie kinderopvang -peuterspeelzalen

Ten gevolge van de invoering van de harmonisatie kinderopvang-peuterspeelzalen, heeft de Stichting Peuterspeelzalen Steenwijkerland (SPS) besloten zich niet op het nieuwe speelveld te zullen bewegen en derhalve haar werkzaamheden te beëindigen. SPS zoekt naar overnamekandidaten voor de bestaande peuterspeelzalen. Zolang dit traject niet is afgerond bestaat het risico dat er niet voor alle speelzalen een geschikte overnamekandidaat wordt gevonden en er speelzalen met ingang van 1 januari 2018 moeten sluiten. In dat geval ontstaan er witte vlekken in het voorzieningenaanbod en zullen wij per locatie onderzoeken wat nodig is om de betreffende peuters alsnog van een passend aanbod gebruik te kunnen laten maken. Het is nu nog onduidelijk of en bij hoeveel speelzalen dit scenario zich zal voordoen.

Inkoop begeleiding Wmo

De kaders rondom een nieuwe wijze van inkoop begeleiding Wmo, naar aanleiding van de uitgangspunten zoals die zijn beschreven in het Beleidsplan Sociaal domein, beginnen vorm te krijgen. Zoals voorgeschreven in de AMvB wordt met de aanbieders onderzocht wat een reële prijs voor de zorg is. Bij dalende budgetten zouden deze beide hiervoor beschreven ontwikkelingen kunnen leiden tot hogere kosten en een overschrijding van het budget. Daarnaast is het de verwachting dat de nieuwe vorm van inkopen tijdelijk meer inzet bij de toegang noodzakelijk maakt. Dit wordt het komende halfjaar verder onderzocht.

Inkoop hulpmiddelen

Per 1 januari 2017 hebben wij een nieuwe leverancier voor de hulpmiddelen; Jens Beenhakker B.V. Het lukt Jens Beenhakker niet om de gemaakte afspraken in de overeenkomst na te komen. Zij zijn na een waarschuwing in het eerste kwartaal tijdens het tweede contractmanagementgesprek in juli in gebreke gesteld. De voornaamste reden voor de ingebrekestelling is de lange levertijd voor de hulpmiddelen. Na het derde kwartaal zal nagegaan worden of er genoeg vooruitgang is geboekt om door te gaan met dit contract.

Beschermd wonen/maatschappelijke opvang

Iedere gemeente is, in het kader van de Wmo 2015, verantwoordelijk voor het bieden van maatschappelijke opvang en beschermd wonen. Voor Steenwijkerland wordt dit uitgevoerd door de gemeente Zwolle.

De (centrum)gemeente Zwolle heeft aangegeven te verwachten dat de inkomsten en uitgaven voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang in 2017 in balans zijn. Er zijn echter ontwikkelingen die mogelijk financiële consequenties hebben voor de deelnemende gemeenten:

1. De voorziening beschermd wonen kenmerkt zich door 24-uurs toezicht. Echter zijn er ook varianten waarbij er sprake is van beschermd wonen met zorg nabij (op afroep beschikbaar). Van deze varianten nemen de meeste zorgpartijen nu afscheid, de zorg wordt ambulante voortgezet. In onze gemeente kennen we op dit moment zo'n 20 plekken waarvoor dit geldt. De kosten voor beschermd wonen nemen hierdoor af, maar de lokale kosten voor de Wmo-voorzieningen begeleiding en dagbesteding nemen toe.

Om hier op een eerlijke manier mee om te gaan heeft de gemeente Zwolle voorgesteld de huidige regionale verevening tegen het licht te houden. Op deze manier doen we meer recht aan de daadwerkelijke situatie per gemeente.

2. Op dit moment is Zwolle bezig met de ontwikkeling van een nieuwe vorm voor beschermd wonen. Deze vorm houdt het midden tussen de intramurale voorziening beschermd wonen en ambulante begeleiding en voorziet in een behoefte. In eerste instantie ligt de uitvoering van deze voorziening bij de centrumgemeente. Besluitvorming hierover vindt in het najaar van 2017 plaats.

3. Er is in mei 2017 een extern onderzoek afgerond naar de uitstroom uit instellingen voor beschermd wonen en de maatschappelijke opvang. Op dit moment stagneert de uitstroom en dit wordt grotendeels veroorzaakt door gebrek aan passende huisvesting. Dit leidt ook tot onwenselijke wachtlijsten voor de instroom. Het rapport is een basis om afspraken te maken met huisvesters en betrokken zorgaanbieders.

4. Het borgen van de kwaliteit die zorgaanbieders beschermd wonen moeten bieden en het bestrijden van fraude vragen om veel (ambtelijke) inspanning en inzet.

5. Er worden meer mensen tot de doelgroep voor beschermd wonen gerekend. Veel mensen met een GGZ-B-indicatie hebben namelijk geen klinische setting nodig voor hun behandeling, maar hebben voldoende aan beschermd wonen met ambulante behandeling. Het rijk heeft bepaald dat de zorg voor deze mensen wordt overgeheveld naar de gemeenten per 1 januari 2018. Dit kan tot een forse toename van de kosten leiden. Het is nog onduidelijk in hoeverre het rijk deze toename compenseert.

Herijking minimabeleid

Nog steeds staat voor eind 2017/ begin 2018 de herijking van het minimabeleid (inclusief schuldhelpverlening) gepland. We zien de afgelopen twee jaar dat het beroep op ons minimabeleid mede als gevolg van een hoger bijstandsvolume is toegenomen en daarmee ook het beschikbare budget is overschreden. Bij ongewijzigd beleid zal dit ook voor de komende jaren gaan gelden. Bij de herijking komen we hier op terug.

2.4 Steenwijkerlanders zijn actief

Steenwijkerlanders zijn actief

Prognoses:

● = op koers

■ = specifieke aandacht vereist

▲ = er zijn problemen

X = geen gegevens bekend

Inleiding

Samen willen we aan het werk. Het is belangrijk dat iedereen aan het werk kan, waar mogelijk in ons eigen gebied. Het hebben van werk is van belang voor het individu, de samenleving en de economie. We zien met name kansen voor de vrijetijdseconomie. Samen met ondernemers-(organisaties) en de Regio Zwolle zijn we hier actief mee aan de slag.

Ambitie: behoud en ontwikkeling werkgelegenheid in Steenwijkerland

Doelstelling: versterken ondernemersklimaat

Stand van zaken beoogde subdoelstellingen uit de Programmabegroting 2017-2020

Subdoelen	Aanvangs- jaar	Jaar van realisatie	Norm 2017	Prognose	Toelichting
Revitalisering bedrijventerreinen "2.0" is omgezet in duurzaam, veilig en efficiënt gebruik van de gebieden.	2015	2018	80% afspraken uitgevoerd	●	Met de BCS wordt met enthousiasme uitwerking gegeven aan Park- management 3.0. Accenten daar- binnen zijn: arbeidsmarkt, veiligheid, duurzaamheid en ruimtelijke kwaliteit.
Ondernemers zijn tevreden over het ondernemersklimaat.	2015	2018	6,0	●	Samen met de netwerkpartijen worden verbetermogelijkheden verkend.

Doelstelling: groei aantal arbeidsplaatsen en toeleiding

Stand van zaken beoogde subdoelstellingen uit de Programmabegroting 2017-2020

Subdoelen	Aanvangs- jaar	Jaar van realisatie	Norm 2017	Prognose	Toelichting
Plaatsen mensen met een arbeidsbeperking (ex-Wajong en Wsw).	2015	2018	50	▲	Gezien de uitstroom in 2016 (27) is het, ondanks extra inspanning, niet te verwachten dat de norm voor 2017 gehaald gaat worden
Jaarlijks stromen gemiddeld 150 personen uit de Participatiewet naar betaald werk.	2015	2018	150	■	De uitstroom naar betaald werk laat tot en met het tweede kwartaal 2017 een tegenvallend beeld zien (63).
Alle cliënten met een grote afstand tot de arbeidsmarkt verrichten naar vermogen een					In 2016 lag dit percentage onder de gestelde norm van 85%. Het is niet reëel te verwachten dat het

tegenprestatie voor hun uitkering in de vorm van vrijwilligerswerk, mantelzorg of anderszins maatschappelijk nuttige activiteiten.	2015	2018	95%	▲	percentage van 95% voor 2017 gehaald gaat worden.
Efficiënte en robuuste uitvoering van de participatiewet.	2015	2016		●	De raad heeft besloten om onderzoek te doen naar het integreren van de toegangstaken van de IGSD in de lokale teams van de gemeenten en tevens om de werkgeversdienstverlening in de subregio SSWM gemeenten verder door te ontwikkelen, mogelijk ook aangevuld met andere specialistische taken en beschutwerk nieuw.
Het werkloosheidspercentage in de gemeente Steenwijkerland (10,6%) groeit dichterbij toe naar het werkloosheidspercentage in de Werkbedrijf regio Zwolle* (9,0%).	2015	2018	< 1,3% (n.a.v. 2016)	■	Halverwege 2017 lag dit cijfer op 1,4 en het is helaas licht stijgend. Ondanks een beter arbeidsmarkt is dit nog niet zichtbaar in het werkloosheidspercentage in Steenwijkerland.

*Het werkbedrijf regio Zwolle, eerder de IJsselvechtstreek, bevat de volgende gemeenten: Dalfsen, Hardenberg, Hattem, Heerde, Kampen, Meppel, Oldebroek, Ommen, Raalte, Staphorst, Steenwijkerland, Westerveld, Zwartewaterland en Zwolle.

Ambitie: Meer kansen voor de vrijetijdseconomie

Doelstelling: toename werkgelegenheid in de recreatiesector

Stand van zaken beoogde subdoelstellingen uit de Programmabegroting 2017-2020

Subdoelen	Aanvangs- jaar	Jaar van realisatie	Norm 2017	Prognose	Toelichting												
We streven naar een groei van het aantal arbeidsplaatsen in de recreatiesector.	2016	2018	2% groei	●	In 2016 is het aantal arbeidsplaatsen in de recreatiesector toegenomen. De cijfers van 2017 worden in het voorjaar van 2018 bekend. <i>Bron:</i> <table><tr><th>Jaar</th><th>Banen</th></tr><tr><td>2012</td><td>2220</td></tr><tr><td>2013</td><td>2150</td></tr><tr><td>2014</td><td>2160</td></tr><tr><td>2015</td><td>2060</td></tr><tr><td>2016</td><td>2240</td></tr></table> <i>www.lisa.nl</i>	Jaar	Banen	2012	2220	2013	2150	2014	2160	2015	2060	2016	2240
Jaar	Banen																
2012	2220																
2013	2150																
2014	2160																
2015	2060																
2016	2240																
We streven naar een jaarlijkse toename van het aantal arbeidsplaatsen in de recreatiesector voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.	2016	2018	25	●	Liggen op schema, aantal extra plaatsingen zijn wel tijdelijk en/of seizoensgebonden.												

Ambitie: Vitaliteit en leefbaarheid centraal

Doelstelling: landelijk gebied als promotor

Stand van zaken beoogde subdoelstellingen uit de Programmabegroting 2017-2020

Subdoelen	Aanvangs- jaar	Jaar van realisatie	Norm 2017	Prognose	Toelichting
Nationaal Park Weerribben Wieden is een door gebiedspartners gedragen zelfstandige gebiedsentiteit.	2015	2016	NP WW nieuwe stijl is afhankelijk van het proces gevormd en operationeel.	●	Stichting Weerribben-Wieden wordt in 2017 opgericht door de gebiedspartners. Daarmee is de stichting in 2017 operationeel. Besluitvorming vindt plaats in het derde kwartaal van 2017.
Nominatie van Koloniën van Weldadigheid voor aanwijzing tot Unesco Werelderfgoed.	2016	2018	Het rijk heeft het nominatie-dossier ingediend bij Unesco.	●	Nominatiedossier is ingediend. In 2018 wordt bekend of de Koloniën een plek krijgen op de UNESCO werelderfgoedlijst.
Toename van het aantal Groen en blauwe diensten.	2016	2018	Uitvoering van afspraken	▲	De provincie Overijssel heeft per 2016 de regeling voor Groene en blauwe diensten beëindigd.

Toelichting op de afwijking van de prognose: Groene en blauwe diensten

Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Vanaf 2016 zijn geen nieuwe contracten afgesloten voor Groene en blauwe diensten.
Wat zijn de oorzaken?	De regeling Groene en blauwe diensten is door de provincie in 2016 beëindigd. Afsluiten van nieuwe contracten is op dit moment niet mogelijk.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de (sub)doelstellingen?	Het is de doelstelling om het aantal contracten met 10% te laten toenemen ten opzichte van 2015. Dat is niet gelukt.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Geen.
Welke maatregelen stellen we voor ?	In de Perspectiefnota 2018 is voorgesteld om in de begroting 2018 een bedrag beschikbaar te stellen van € 325.000, en op basis daarvan cofinanciering te vragen van provincie en andere partners. De provincie heeft aangegeven een aantal pilots te willen houden met een aangepaste vorm van de regeling Groene en blauwe Diensten. Het is onze ambitie deel te nemen aan deze pilot.

Doelstelling: economische vitaliteit en leefbaarheid in de kernen

Stand van zaken beoogde subdoelstellingen uit de Programmabegroting 2017-2020

Subdoelen	Aanvangs- jaar	Jaar van realisatie	Norm 2017	Prognose	Toelichting
Investeringsprogramma in leefbaarheid vergroten (m.b.v. investeringen Leader programma).	2015	2018	Realisering investeringsprogramma module 2017	●	Programma loopt. Het heeft nog niet geleid tot concrete projecten in Steenwijkerland.
Ruimte voor herbestemming leegstand vastgoed.	2015	2018	3 à 4	●	Als onderdeel van Parkmanagement 3.0 vinden momenteel verkenningen plaats op de bedrijventerreinen.

Doelstelling: iedereen aangesloten

Stand van zaken beoogde subdoelstellingen uit de Programmabegroting 2017-2020

Subdoelen	Aanvangs- jaar	Jaar van realisatie	Norm 2017	Prognose	Toelichting
Buitengebied Steenwijkerland ontsloten met snel internet.	2016	2018	Start uitrol	●	Het samenwerkingsverband CIF / Rendo verzorgt, met ondersteuning van het burgerinitiatief BBNoW, de vraagbundeling. Daarbij gaat het niet alleen om het buitengebied van Steenwijkerland, maar tevens dat van aangrenzende gemeenten. Indien het benodigd aantal inschrijvingen wordt gehaald (minimaal 50%) start de aanleg.

Projecten/ investeringen Programmabegroting 2017-2020

Stand van zaken zoals opgenomen in de Programmabegroting 2017-2020 > € 50.000.

Stand van zaken projecten/investeringen Programmabegroting 2017-2020 > € 50.000				
Omschrijving project/investering	Wordt de planning gehaald?	Wordt project/ investering uitgevoerd volgens het laatst vastgestelde projectplan?	Worden middelen ingezet overeenkomstig het laatst vastgestelde projectplan?	Is de investering/ het project gereed?
Nationaal Park Weerribben Wieden	●	●	●	Nee
Uitvoeringsagenda binnenstad Steenwijk	■	●	●	Nee

Zie voor een toelichting op de uitvoeringsagenda binnenstad Steenwijk hieronder bij risico's

Nadere wijzigingen

Hieronder zijn financiële mutaties vermeld die niet in de programmabegroting zijn opgenomen en geen gevolg zijn van beleidsmatige keuzes.

Actualiteiten en risico's met betrekking tot dit programma

Actualiteiten:

Naast de jaarlijkse bijdrage aan het Nationaal Park (€ 80.000) is in de begroting ook een extra bijdrage opgenomen van maximaal € 95.000 in 2019 en maximaal € 95.000 in 2020. De definitieve bijdrage aan de stichting Weerribben-Wieden is mede afhankelijk van de bijdrage van derden. Het uitgangspunt is dat onze bijdrage maximaal 25% van de begroting van de stichting bedraagt. Dit om andere partijen te stimuleren en uit te nodigen tot een financiële bijdrage aan het behalen van de doelstellingen van de stichting. Inmiddels heeft de provincie Overijssel zich ook bereid verklaard om bij te dragen.

Begin 2017 heeft Landschap Overijssel onderzocht wat de stand van zaken is van het duurzaam onderhoud van landschapselementen. De conclusie is dat 55% van de elementen duurzaam wordt onderhouden. De resterende opgave is dus nog 45%. T.b.v. de gemeentelijke cofinanciering van deze ambitie is een claim opgesteld voor het begrotingsjaar 2018.

In West Overijssel zijn bestuurlijke afspraken ondertekend over de werklocaties. Vraag en aanbod voor de komende 10 jaar zijn hiermee in beeld gebracht. In Steenwijkerland is sprake van onderprogrammering: Er is meer toekomstige vraag dan dat er aanbod is. In combinatie met het beperkte uit te geven aanbod in Steenwijk voor lokale bedrijvigheid leidt dit tot het initiatief om de ontwikkeling van een nieuw terrein te verkennen.

In Giethoorn zijn tal van ontwikkelingen gaande. De loswal, de nieuw te ontwikkelen school, maar ook vraagstukken en ontwikkelingen m.b.t. toerisme. Wij pakken deze diverse activiteiten nu programmatisch op onder leiding van een aan te stellen omgevingsregisseur. Voor deze opgaven en de organisatie daarvan is in de perspectiefnota 2018 een claim opgenomen.

Momenteel wordt gewerkt aan de realisatie van een toeristische visie, dat een kader geeft voor de toeristisch-recreatieve ontwikkeling in de komende jaren. Samen met het Nationaal Park is deze sector van groot belang voor onze gemeente.

Risico's:

Bij het Nationaal Park Weerribben-Wieden is een aantal belangrijke stappen gezet. De financierbaarheid op de langere termijn is nog een opgave.

Na vaststelling van de visie op de binnenstad van Steenwijk door de gemeenteraad, zijn werkgroepen actief aan de slag gegaan met de uitvoeringsagenda.

2.5 Financiën en bedrijfsvoering

Financiën en bedrijfsvoering

Prognoses:

● = op koers

■ = specifieke aandacht vereist

▲ = er zijn problemen

X = geen gegevens bekend

Inleiding

Als gemeente moeten en willen we in staat zijn om veranderingen goed en snel op te pakken. We willen optimaal aansluiten bij de vraag van burgers, ondernemers en instellingen. Om dit te realiseren dienen we een lerende organisatie te zijn die zich richt op wendbaarheid en verbinding. Ook willen we een organisatie zijn waar medewerkers met plezier werken en kansen krijgen zich te ontwikkelen. Het verder verbeteren van de dienstverlening en het geven van ruimte voor participatie als thema's van de Toekomstagenda, zijn trajecten die we al hebben ingezet. Met de organisatieontwikkeling, waarover in maart jl. een besluit is genomen, worden op het terrein van de thema's samenwerking en interne organisatie belangrijke stappen gezet. In juli jl. is er een hoofdorganisatiestructuur ingevoerd bestaande uit vier eenheden met een kleiner management. De verantwoordelijkheden zijn lager in de organisatie gelegd. Er wordt gestuurd op processen en procedures zijn vereenvoudigd. Hierdoor kan de vraag van burgers, ondernemers en instellingen nog beter worden beantwoord.

Het verhogen van informatieveiligheid en privacy is een actueel en maatschappelijk speerpunt. Om de informatieveiligheid en privacy-risico's te minimaliseren wordt het informatiebeveiligingsplan ge-update. Ook wordt een functionaris gegevensbescherming aangesteld. Een verdere belangrijke ontwikkeling waar we ons de komende jaren mee bezig houden is de digitale agenda 2020 (VNG), waar het steeds meer gaat om gezamenlijk (met alle gemeenten of met groepen gemeenten) nieuwe ontwikkelingen op te pakken.

Financieel staan we er goed voor en koersen we af op een positief saldo voor 2017.

Ambitie: Verantwoorde gemeentelijke financiën

Doelstelling: Sluitende meerjarenbegroting

Stand van zaken beoogde subdoelstellingen uit de Programmabegroting 2017-2020

Subdoelen	Aanvangs- jaar	Jaar van realisatie	Norm 2017	Prognose	Toelichting
De uitgaven en inkomsten zijn inclusief bezuinigingsmaatregelen structureel en reëel in evenwicht	2015	2018	De uitgaven en inkomsten zijn structureel en reëel in evenwicht	●	In het kader van het interbestuurlijk bestuurlijk toezicht (IBT) door de provincie Overijssel is de begroting 2017 als structureel en reëel in evenwicht beoordeeld. Er is voldoende aannemelijk gemaakt dat dit evenwicht behouden blijft.

Ambitie: Wendbare bedrijfsvoering

Doelstelling: Samenwerking met meerwaarde

Stand van zaken beoogde subdoelstellingen uit de Programmabegroting 2017-2020

Subdoelen	Aanvangs-jaar	Jaar van realisatie	Norm 2017	Prognose	Toelichting
Inkoop efficiënt en robuust georganiseerd	2016	2018	Naast realisatie van achternavigatie voor inkoop coördinatie ook procesmatig de samenwerking op elkaar aan laten sluiten.	●	Gewerkt wordt aan een uniform inkoop- en aanbestedingsbeleid voor de gemeenten Staphorst, Steenwijkerland en Zwartewaterland. De inkoop samenwerking met de gemeenten Staphorst en Zwartewaterland wordt eind 2017 geëvalueerd.
Verminderen kwetsbaarheid op het gebied van ICT	2015	2017	Goed werkende uitwijk.	●	In het 4 ^e kwartaal wordt een laatste test uitgevoerd. Bij een positief resultaat van de uitwijktest is het project gerealiseerd.

Doelstelling: risicomanagement

Stand van zaken beoogde subdoelstellingen uit de Programmabegroting 2017-2020

Subdoelen	Aanvangs-jaar	Jaar van realisatie	Norm 2017	Prognose	Toelichting
Beheersing van interne werkprocessen (zelfcontroleerend)	2015	2018	12 processen	■	Op dit moment zijn er 11 processen waarbij de beheersing van interne werkprocessen op orde is.
Informatiebeveiligingsrisico's geminimaliseerd	2015	2020; 5 jaren plan	Planning informatie-beveiligings-plan 2017 uitgevoerd	●	

Doelstelling: kwaliteit van de organisatie

Stand van zaken beoogde subdoelstellingen uit de Programmabegroting 2017-2020

Subdoelen	Aanvangs-jaar	Jaar van realisatie	Norm 2017	Prognose	Toelichting
Er is een dynamische, plezierige en gezonde werkomgeving	2015	2018	Medewerkers-tevredenheid $\geq 7,5$ Ziekteverzuim $\leq 5,3\%$	X ●	In 2017 wordt er geen medewerkertevredenheid onderzoek gehouden. Naar verwachting vindt deze in 2018 plaats. In 2014 was het cijfer 7,1. Het ziekteverzuimpercentage 2017 tot 1 augustus is 4,7%.
Geen gemelde integriteits-schendingen	2015	2018	Geen gemelde integriteits-schendingen)	●	
Een evenwichtige leeftijdsopbouw van de organisatie	2015	2018	Instroom van tenminste 2 medewerkers onder de 30 jaar	●	Er zijn in 2017 tot 1 augustus 15 medewerkers onder de 30 jaar in dienst gekomen.

Projecten/ investeringen Programmabegroting 2017-2020

Stand van zaken zoals opgenomen in de Programmabegroting 2017-2020 > € 50.000.

Stand van zaken projecten/investeringen Programmabegroting 2017-2020 > € 50.000				
Omschrijving project/investering	Wordt de planning gehaald?	Wordt project/ investering uitgevoerd volgens het laatst vastgestelde projectplan?	Worden middelen ingezet overeenkomstig het laatst vastgestelde projectplan?	Is de investering/ het project gereed?
400 MS Office licenties inclusief Software Assurance	●	●	●	Ja
e-HRM	■	■	■	Nee

Toelichting op de afwijking van de prognose: e-HRM	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Het projectplan is in concept klaar waarna er een marktverkenning plaatsvindt en een aanbesteding volgt. Gezien de aard en omvang van het project is de kans aanwezig dat de aanbestedingsprocedure niet geheel in 2017 kan worden doorlopen.
Wat zijn de oorzaken?	Andere prioriteitstelling in verband met de werkzaamheden die uit de organisatieontwikkeling voortvloeiden.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de (sub)doelstellingen?	N.v.t.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Gevolg kan zijn dat het beschikbare geld voor de realisatie van e-HRM ten tijde van de behandeling van de jaarrekening 2017 overgeheveld moet worden naar het jaar 2018.

Bezuinigingen Programmabegroting 2015-2018

Stand van zaken bezuinigingen zoals opgenomen in de Programmabegroting 2015-2018.

Nog niet gerealiseerde bezuinigingsmaatregel	Toelichting
Generieke taakstelling afdelingen 2017: € 100.000; 2018: € 150.000; 2019 en volgende jaren: € 200.000	De taakstelling is ingevuld via de bedrijfsvoering.

Nadere wijzigingen

Hieronder zijn financiële mutaties vermeld die niet in de programmabegroting zijn opgenomen en geen gevolg zijn van beleidsmatige keuzes.

Financiële mutatie nr. 1: Individueel Keuzebudget 2016	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	In 2016 is het individuele keuzebudget ingevoerd. Hiervoor is in 2016 een bedrag van € 785. 000 gereserveerd. Bij de nacalculatie blijkt dat een bedrag van € 31.000 niet benodigd is.
Wat zijn de oorzaken?	De werkgeverslasten over het individueel keuzebudget (voorheen vakantiegeld) zijn lager dan aangenomen. Daarnaast zijn vanwege vertrek in 2016 al uitbetalingen verricht die niet nogmaals in mei 2017 tot betaling zijn gekomen.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de (sub)doelstellingen?	Niet van toepassing.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Er ontstaat een eenmalig voordeel van € 31.000.
Welke maatregelen stellen we voor?	De begroting kan eenmalig worden aangepast met € 31.000.

Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Geen.
--	-------

Financiële mutatie nr. 2: Afschrijvingslasten (jaarrekening 2016)

Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Doorverwerking van de afschrijvingslasten van de investeringen op basis van de jaarrekening 2016 laten een voordeel zien van € 865 oplopend naar € 5.804 in 2020. In 2021 vervalt een afschrijving waardoor in 2021 het voordeel nog toeneemt naar € 18.714
Wat zijn de oorzaken?	Een aantal investeringen zijn in de jaarrekening 2016 afgesloten binnen de beschikbaar gestelde middelen. Dit levert vervolgen structurele voordelen op aan afschrijvingslasten. In 2021 vervalt een afschrijving.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de (sub)doelstellingen?	Niet van toepassing
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Er ontstaat een structureel voordeel van € 865 oplopend tot € 18.714
Welke maatregelen stellen we voor?	De begroting structureel aanpassen.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Niet van toepassing

Financiële mutatie nr. 3: Afschrijvingslasten (BBV)

Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Wij zijn verplicht om investeringen van maatschappelijk nut te activeren en af te schrijven. Hiermee is in de begroting rekening gehouden. Verschillende investeringen zullen ultimo 2017 niet gereed zijn hetgeen leidt tot lagere afschrijvingslasten. In de PPN is een voordeel van € 14.000 verwerkt (mutatie op pagina 37 van € 70.953 en 71.700)
Wat zijn de oorzaken?	Door het niet gereedkomen van een aantal investeringen kan en mag er ook niet afgeschreven worden. Door deze vertraging ontstaat er een voordeel in 2017 van € 72.029. Op hetzelfde onderdeel is in de PPN 2018-2021 een te groot voordeel van € 14.000 opgenomen.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de (sub)doelstellingen?	Niet van toepassing
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Er ontstaat een eenmalig voordeel van € 72.029 en vanaf 2018 een nadeel van € 14.000
Welke maatregelen stellen we voor?	De begroting structureel aanpassen.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Niet van toepassing

Financiële mutatie nr. 4: Rentelasten (BBV)

Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Een lagere doorbelasting van rente naar het taakveld riolering van bijna € 557.000 heeft tot gevolg dat op het taakveld treasury een nadeel van € 250.000 optreedt.
Wat zijn de oorzaken?	Door het BBV wordt voorgeschreven dat er nacalculatie plaatsvindt ten aanzien van de doorberekende rentelasten aan tarieven. In de begroting 2017 is een percentage van 3% opgenomen. De voorlopige nacalculatie komt uit op 1,5%. Dit houdt in dat een bedrag van bijna € 557.000 lagere rentelasten mogen worden toegerekend aan het taakveld riolering. Dit voordeel komt ten gunste van de voorziening riolering. Hierdoor ontstaat er op het taakveld treasury een nadeel van € 250.000.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de (sub)doelstellingen?	Niet van toepassing.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Er ontstaat een financieel nadeel op de rentelasten van € 250.000.
Welke maatregelen stellen we voor?	De begroting 2017 met € 250.000 aanpassen. In de PPN is besloten om in de begroting een rekenrente van 1,5% te berekenen.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Niet van toepassing.

Financiële mutatie nr. 5: Algemene uitkering (meicirculaire)	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Financiële effecten van de meicirculaire 2017.
Wat zijn de oorzaken?	De meicirculaire laat een positief saldo van bijna € 506.000 waarvan al ruim € 179.000 in de PPN 2018-2021 is opgenomen. Per saldo ontstaat er een voordeel van ruim € 326.000.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de (sub)doelstellingen?	Niet van toepassing.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	De beschikbare middelen nemen voor 2017 toe met € 326.206. (zie ook raadsbrief van 27 juni 2017)
Welke maatregelen stellen we voor?	Aanpassen van de begroting met € 326.206
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	De economische omstandigheden zijn de afgelopen maanden als positief aan te merken. Gelijktijdig is de totstandkoming van een nieuw kabinet aanstaande. Afhankelijk van het uitgavenpatroon van het nieuwe kabinet, de verwachting is een uitzetting van middelen, zal de algemene uitkering een positieve ontwikkeling ondergaan.

Financiële mutatie nr. 6: Verlagen budget bezwaar en beroep	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Het budget voor bezwaar en beroep kan met € 7.500 structureel worden verlaagd.
Wat zijn de oorzaken?	Door de inzet van mediation komen er minder bezwaar- en beroepszaken. Dit betekent dat er ook minder presentiegelden hoeven te worden uitbetaald. Daarnaast zijn ook de kosten van mediation zelf lager dan begroot.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de (sub)doelstellingen?	Niet van toepassing
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Er ontstaat een structureel overschot van € 7.500.
Welke maatregelen stellen we voor?	De begroting kan worden aangepast door het budget voor bezwaar-en beroep met € 7.500 te verlagen.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Niet van toepassing.

Financiële mutatie nr. 7: Verlagen budget Wet Waardering Onroerende zaken	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Het budget voor de Waardering Onroerende zaken kan in 2017 met € 75.000 en vanaf 2018 met € 20.000 worden verlaagd.
Wat zijn de oorzaken?	De kosten voortvloeiende uit het contract met het huidige taxatiebureau zijn lager dan uit het vorige. Bovendien worden er minder aanvullende opdrachten verstrekt. Voor volgend jaar wordt er een nieuw contract afgesloten waardoor de uitgaven weer iets hoger worden.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de (sub)doelstellingen?	Niet van toepassing
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Er ontstaat een voordeel in 2017 van € 75.000 en vanaf 2018 € 20.000 structureel.
Welke maatregelen stellen we voor?	De begroting kan worden aangepast door het budget in 2017 met € 75.000 te verlagen en vanaf 2018 met € 20.000.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Niet van toepassing.

Financiële mutatie nr. 8: Meer inkomsten toeristenbelasting	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Het budget voor de inkomsten toeristenbelasting kan structureel met € 30.000 worden verhoogd.
Wat zijn de oorzaken?	De inkomsten zijn al een aantal jaren hoger dan begroot. Ook op basis van de cijfers over 2016 worden meer inkomsten verwacht.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de (sub)doelstellingen?	Niet van toepassing
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Er ontstaat een structureel voordeel van € 30.000.
Welke maatregelen stellen we voor?	De begroting kan worden aangepast door de begrote inkomsten met € 30.000 te verhogen.

Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Niet van toepassing
--	---------------------

Financiële mutatie nr. 9: C.A.O. gemeentepersoneel

Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	In principe is er een C.A.O. overeenkomst afgesloten. Op 5 oktober hebben de leden de mogelijkheid om hiermee in te stemmen. Bij instemming van de C.A.O. en vanwege een vertraging in de ingangsdatum (deels per 1 augustus en deels per 1 december) ontstaat vooralsnog een eenmalig voordeel van € 278.000.
Wat zijn de oorzaken?	Een latere ingangsdatum van de C.A.O. dan begroot. Daarnaast is er sprake van een gefaseerde invoering.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de (sub)doelstellingen?	Geen.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Er ontstaat in 2017 een eenmalig voordeel van € 278.000.
Welke maatregelen stellen we voor?	De begroting 2017 voor een bedrag van € 278.000 positief bijstellen.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Over 2017 veranderen de werkgeverslasten niet meer. Over 2018 is hierover nog geen duidelijkheid te geven. In de berekeningen is een percentage van 0,5% meegenomen.

Financiële mutatie nr. 10: Overhead (bedrijfsvoering)

Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Over 2017 komen de overheadkosten € 490.000 lager uit dan begroot.
Wat zijn de oorzaken?	De oorzaken zijn divers van aard: De lagere loonkosten (flexibel budget) wordt veroorzaakt door verschillende elementen. Vanwege de organisatieaanpassing is de invulling van leidinggevende functies vertraagd. Tegelijkertijd kunnen we een sterke toename waarnemen in mutaties in het personeelsbestand vanwege vertrek van medewerkers en het niet gelijktijdig realiseren van vervanging. De kosten van ICT voorzieningen zijn lager dan begroot. De lasten van de huisvesting van de werven en de kosten van brugwachters zijn hoger dan begroot.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de (sub)doelstellingen?	Geen.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Er blijft in 2017 een bedrag van € 490.000 over.
Welke maatregelen stellen we voor?	De begroting 2017 positief bijstellen met € 490.000.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Geen.

Actualiteiten en risico's met betrekking tot dit programma

Vennootschapsbelasting

Met ingang van 1 januari 2016 geldt voor gemeenten een vennootschapsbelastingplicht. Het realiseren van een fiscaal gelijk speelveld tussen overheids- en private ondernemingen is een belangrijke motivatie voor het invoeren van deze maatregel. Als de gemeente deelneemt aan het economisch verkeer en in concurrentie treedt met de private sector moet dit in de heffing worden betrokken. Er is een inventarisatie gemaakt van de activiteiten die waarschijnlijk belastingplichtig zijn. Uit deze inventarisatie blijkt dat een deel van de activiteiten binnen het grondbedrijf hier zeker onder vallen.

De gemeente laat zich begeleiden door een extern bureau zodat het fiscale resultaat op een juiste manier kan worden vastgesteld. Daarnaast wordt geïnvesteerd in het helder documenteren en vastleggen van het werkproces via een grondslagendocument en via een fiscaal beheersysteem. Dit proces verloopt momenteel goed en volgens planning.

De aangifte vennootschapsbelasting 2016 moest voor 1 juni 2017 worden ingediend. In samenwerking met onze externe belastingadviseur is uitstel aangevraagd en is een voorlopige aangifte ingediend met een geschat belastbaar bedrag van € 200.000. Het tarief bedraagt 20% voor een belastbaar bedrag tot en met € 200.000. Boven dit bedrag is het tarief 25%. Over het jaar 2016 is inmiddels een bedrag betaald van € 40.000. Ook over 2017 is een bedrag van € 40.000 betaald. De verwachting op dit moment is dat het fiscale resultaat over 2016 en 2017 nihil zal zijn, maar om een te betalen belastingrente van 8% te voorkomen is besloten toch een voorlopige aangifte in te dienen en te betalen. Mocht het fiscale resultaat over 2016 nihil zijn zoals verwacht, dan zal het voorlopig betaalde bedrag weer terug worden ontvangen.

Algemene uitkering

In juni bent u via een aparte raadsbrief geïnformeerd over de financiële gevolgen van de meicirculaire 2017 van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Het accres voor 2017 laat een positieve ontwikkeling zien voor gemeenten ten opzichte van de decembercirculaire 2016. Daarnaast was sprake van een aantal (taak)mutaties en mutaties in het budget voor het sociaal domein (WMO 2015, Jeugdzorg en Participatiewet). Voor de gemeente Steenwijkerland betekent dit een 'plus' van in totaal € 1,2 miljoen.

De financiële (positieve) gevolgen van de meicirculaire 2017 zijn verwerkt in deze najaarsnota. Echter, de hoogte van de algemene uitkering uit het gemeentefonds blijft aan schommelingen onderhevig, vanwege de koppeling met de Netto Gecorrigeerde Rijksuitgaven ('gelijk de trap op en af'). Bij de jaarrekening over 2017 wordt uitgegaan van de laatste stand van het accres zoals dat op Prinsjesdag bekend wordt gemaakt bij de presentatie van de Miljoenennota 2018. Het wachten is daarom op de septembercirculaire 2017. Het risico bestaat dus dat het accres lager uitvalt dan nu is geraamd. Het definitieve accres 2017 wordt volgens de gebruikelijke systematiek bij het Financieel jaarverslag over 2017 vastgesteld en verwerkt in het uitkeringsjaar 2018.

Rioolheffing

De raad is de afgelopen jaren regelmatig geïnformeerd over het dossier inzake de aanslag rioolheffing woningbouwstichting. Voor het laatst is dit gebeurd via paragraaf 3.2, weerstandsvermogen en risicobeheersing in het jaarverslag 2016. Het college heeft daarin gemeld dat er een procedure speelt van een woningstichting tegen de aanslag voor de rioolheffing van 2013, 2014 en 2015. De aan de woningstichting opgelegde aanslagen rioolheffing 2013 tot en met 2015 zijn vernietigd. Het gaat om een bedrag van circa € 500.000 aan rioolheffing per jaar. Tegen de aanslagen 2016 en 2017 is ook bezwaar gemaakt. Tegen de uitspraak van de rechtbank is op 8 mei 2017 hoger beroep ingesteld bij het Gerechtshof Arnhem.

3. Budgetaanpassingen najaarsnota 2017

3.1 Budgetafwijkingen najaarsnota 2017

Programma	Investering	Exploitatie			
		2017	2018	2019	2020
Steenwijkerlanders voelen zich welkom					
Accountantskosten		-13.000	-13.000	-13.000	-13.000
Loonkosten Raad		-16.000	-12.000	-12.000	-12.000
Voorziening wachtgeld en te betalen pensioen voormalige bestuurders		-185.000			
Re-integratie politieke ambtsdragers		-33.000			
Dotatie voorz. pensioen bestuurders		PM			
Uitbreiding Griffie		-14.000	-23.072	-23.072	-23.072
Controle openbare ruimte		-15.000			
Inwonersonderzoek		0	-17.499	15.523	-17.499
Bijdrage Sint Maarten, Saba, Sint Eustatius		-10.000			
Steenwijkerlanders voelen zich thuis					
Bestrijding eikenprocessie		-12.000			
Energie		-160.000	-160.000	-160.000	-160.000
Energie besparing		0	4.000	8.000	11.000
Energie riolering		-20.000	-20.000	-20.000	-20.000
Energie riolering tlv voorziening		20.000	20.000	20.000	20.000
Project Lageweg	-160.000				
Project Kallenkote	160.000				
Project Gierwal Eesveen	200.000	170.000			
Kapitaalasten Project Gierwal		-9.000	-8.900	-8.800	-8.700
Oeverbescherming 2017	300.000				
Oeverbescherming algemene middelen 50%		150.000	150.000	150.000	150.000
Oeverbescherming riolering 50%		150.000	150.000	150.000	150.000
Oeverbescherming tgv voorziening riolering		-150.000	-150.000	-150.000	-150.000
Kap.lst Oeverbescherming 2017 2020		-14.500	-28.800	-42.900	-56.800
Kap.lst Oeverbescherming 2017 2020 tlv vz riolering		7.250	14.400	21.450	28.400
Veiligheidsregio		-11.788			
De Meenthe energie		-9.000	-9.000	-9.000	-9.000
Omgevingsvergunningen		-200.000			
Lagere doorbelaste rente Riolering		556.873			
Lagere rente tgv de voorziening riolering		-556.873			
Activeren jaloeziën gemeentehuis	72.000	0	0	0	0
Verkeersomgeving Clausschool		-75.000			
Bijdrage provincie Clausschool		75.000			
Leerlingenvervoer		112.000	112.000	112.000	112.000
NoordWestGroep		-413.000			
Participatiewet		-435.000			
Frictiekosten IGSD / NWG		-157.500			
Frictiekosten IGSD / NWG tlv Reserve		157.500			
Transport	572.000	-1.111.038	8.129	38.201	1.329

Programma	Investering	Exploitatie			
		2017	2018	2019	2020
Transport	572.000	-1.111.038	8.129	38.201	1.329
Steenwijkerlanders doen het samen					
Begrotingswijziging IGSD		-111.000			
Minimabeleid en bijzondere bijstand		-200.000			
Steenwijkerlanders zijn actief					
Financiën en bedrijfsvoering					
Individueel Keuze Budget		31.000			
Afschrijvingslasten jaarrekening		865	5.804	5.804	5.804
Afschrijvingslasten BBV		72.029	-14.000	-14.000	-14.000
Rente		-250.000			
Algemene uitkering		326.206			
Bezwaar en beroep		7.500	7.500	7.500	7.500
Waardering onroerende zaken		75.000	20.000	20.000	20.000
Toeristenbelasting		30.000	30.000	30.000	30.000
Overhead		490.000			
C.A.O. 2017		278.000			
Totaal	572.000	-361.438	57.433	87.505	50.633

Structurele effecten voortvloeiende uit deze najaarsnota opgenomen in bovenvermelde tabel zijn verwerkt in de programmabegroting 2018-2021. Door het vergaderschema 2017 van de raad is het niet mogelijk om de najaarsnota al in oktober te agenderen.

3.2 Financieel beeld 2017 na verwerking najaarsnota

Het saldo van de begrotingsruimte komt tot uitdrukking in de programmabegroting 2017-2020. Dit is het startsaldo van de jaarschijf 2017 opgenomen in de nota van aanbidding.

Onderstaande tabel geeft de huidige begrotingspositie weer.

Financieel beeld 2017:

Omschrijving	x € 1.000	
	2017	
Saldo Meerjarenbegroting	130,4	
PPN	479,3	
Begrotingssaldo na PPN 2017	609,7	
Najaarsnota 2017	-361,4	
Begrotingssaldo na NJN	248,3	

4. Te nemen besluiten:

1. De najaarsnota 2017 vast te stellen en de begroting 2017 overeenkomstig aan te passen.
2. Een bedrag van € 157.500 beschikbaar te stellen uit de reserve frictie IGSD -NWG ten behoeve van de frictiekosten IGSD-NWG 2017.
3. Een krediet beschikbaar te stellen / in te trekken van:
 - € 160.000 voor de herinrichting Kallenkote
 - - € 160.000 (intrekking /verlaging) van het krediet Lageweg
4. Kredieten beschikbaar te stellen van :
 - € 200.000 voor het aanbrengen van een betonverharding op de Gierwal te Eesveen
 - € 300.000 voor oeverbeschoeiingen 2017.
 - € 72.000 voor de vervanging van de lamellen door jaloezieën in het gemeentehuis. € 36.000 in 2017 en € 36.000 in 2018.